

ALPHONSI

FERNANDEZ BERLANGENSIS IN ACADEMIA COMPLUTENSIS collegæ Trilinguis, paranymphus, seu publica legatio habita in Theatro eiusdem Academiae, in Doctoratu nouem virorum clarissimorum, ad illustrem admodum: necnō doctrina & optimarum disciplinarum studijs eruditissimum virum

Hieronimum de Fonseca comitis de Monterey clarissimum filium, & paternæ ditionis legitimum hæredem.

COMPLVTI.

Ex officina Ioannis Brocarii.

1559.

BACCHALARIII FRANCI
sci Curita de Touar Collegæ etiam Trin-
linguis, & in Academia Complutensi in
re Grammatica primarij moderato-
ris in Autoris commendationem.

Epigramma.

Quæ ducibus fueras claris & Marte potenti,
Atq; opibus linguæ Roma superba tuæ.
Eloquij magnum quamuis celebrare parentem,
Et possis crassos tollere in astra tuos.
Græca licet iactet sese Demosthene tellus
Et rapidi peryclis fulmine cuncta tremant,
Non minus ampla viro tellus exultat Ibera,
Qui tibi Complutum nobile mittit opus.
Est opus eximium, celebresq; obscurat Athenas,
Et dubiam palmam iam tibi Roma facit.
Est vehemens, varium, concinum, dulce, politum
Quod mouet, & recreat, detinet atque iuuat.
Iure igitur Musæ poterunt gaudere Trilingues
Compluti, & tali nunc schola docta viro.
Felicesque sui sese appellare parentes
Attulerit scriptis quod sibi tale decus.

NICOLAI GONSAI DE
la Piedra virovescensis, Collegæ Trilin-
guis in Academia Complutensi
in autoris commenda-
tionem Carmen.

Eia age, quid dubitas crebris quasi fluctibus ætus

Edere, quod magni consulere viri?

Nec te flectit honor, celebris nec fama theatri,

Gloria, nec plausus, consiliumque mouent?

Profer opus latium, & quod mirarentur athenæ:

Quodq; probet multis culta minerva modis.

Est expressa tuis scriptis Ciceronis imago,

Sermo grauis, vehemens, grandilocumque genus

Vt generosus eques, nitidis qui fulget in armis

Ve ætus equo incedis: sordida nulla placent.

Ac velut in vastas nilus se spargit arenas:

Ipsæ nouem laudes fundis in ora virum.

Gessisti totidem comites in pectore musas.

Proxima quæ dixit, summa dedisse putes.

Ecce secunda venit, liquidas se tollit in auras

Atque magis reliquæ, sidera celsa petunt.

Dicite qui ingenio, tantum se ostentat & arte

Cum modo sit iuuenis: quid dabit ille senex?

Ergo vocat dudum, pulsatque in limine fama.

Hoc si opus excludas, irruet illa domum.

BACCHALARIII PETRI

Munozij de Inestrosa Velmontensis

Collegæ Trilinguis in Academia

Complutensi, in laudem autoris.

Epigramma.

Laudabat Romana cohors patriæque parentem,

Dicebat Marcum: nomine dignus erat.

Laudabant Græci summam Demosthenis artem,

Facundo ingenio præditus ille fuit.

Ast hunc perpetuo iactet domus alta Trilinguis

Qui viget ingenio, præstat & arte sua.

Non tantum celeres extendit Dædalus alas,

Quantum fama viri, non moritura volat.

Qui modo consensu Doctorum talia præstans,

Est talis: posthac dic mihi qualiserit?

❧ Illustri admodum

viro atque omni vita & sapientia ex-
culto, Hieronymo de Fonseca co-
mitis de Monterey clarissi-
mo filio, patrono suo. Al-
fonfus Fernandez.

S. P. D.

MEMORIA te
neo Illustris admo-
dum Hieronymo,
te hac superiori esta-
te cum per otium,
& literarum vaca-
tionem feriatus ab omnibus stu-
dijs me in patriam meam contulif-
sem, pro tua in me singulari humani-
tate quadam postulasse, vt quascun-
que animi nostri cogitationes scri-
ptis mandaremus: ad te defferre abie

A 3

eta

Et a omni cunctatione minimè recu-
sarem. Quod ego tametsi negare tibi
aliqua ratione poteram, præsertim
magna petēti, quod graue quiddam
& periculofum videretur ei viro in-
eptias nostras comittere, cuius & exi-
mium ingenium, & acre syncerum-
que iudicium magni etiam homines
per horrescunt: nullam tamen mo-
ram interponendam esse censui, quo
minus honore nostro post habito, stu-
dio & volūtatī tuæ libenter obseque-
remur. Recitavi ergo tibi de scripto,
quoniam memoriter non potui, bre-
uem quandam illamque ineruditam
orationem, quam eo anno publicè
Compluti habueram dum inter or-
natissimos Collegas meos qui cau-
sam in Theatro de clamitabant iudi-
cis personam sustinerem. Qua dili-
genter

genter audita, præclarum quidem
& honorificum de meis studijs testi-
monium dedisti magis (credo) vt in-
dustriam meam excitares & acueres,
quã vt me in eo genere posse aliquid
ostenderes. Itaque tanta est tui erga
me animi declarata voluntas, vt ex
eo tempore in iecta mihi fuerit spes,
quę me prorsus diffidentem ingenio
meo confirmauit, penè afflictum ere-
xit, exhaustum iam necessarijs sum-
ptibus in eam cogitationem induxit
vt multo deinde grauius & vehemen-
tius in literarum studia concitarer.

Post autem aliquanto cum ex Am-
brofio Moro præceptore meo Docto
in primis & erudito (qui Sagunthiam
profectus eò diuerterat, accepises,
me publicam actionẽ instituere qua
& sacrae Theologiæ, & eorũ qui hoc

anno Doctoratus Lauræam essent suscepturi laudes continerentur: illicò egisti mecum per famulum, vt quicquid illud esset afferrem, tibi que omnem rationem consilij mei, & inueteratam Academiae consuetudinẽ explicarem. Exposui breuiter vt potui, nec prius ate sum dimissus, quàm me quasi lege quadam obstringeres, vt cum primum habita hæc in Theatro essent: de mittendis ad te omnibus continuo cogitarem. Quod ego statim fecissem, nisi mea omnino consilia multorum erga me virorum sapientum studia retardassent. Qui me grauissimè ad maius aliquid aggrediendum animo & excudèdas orationes nostras compulerunt. Quorum ego nec voluntatem negligere, nec auctoritatem aspernari potui. Quanquam

non

non ignoro fore quam plurimos, qui
me velint in audatiæ crimē vocare &
meo nomini æternas ignominiaē ma-
culas inurant, quòd vnus sim quem
ita præter cæteros æstus quidam glo-
rię abforbuerit: vt cum nec etate, nec
ingenio, nec exercitatione valeã: cre-
bra tamen hominum de me iudicia
non reformidem. Præsertim cum sint
multi in Academia nostra, qui hoc
idem publicè summa cum sua laude
& maxima gloria præstiterunt: quo-
rum nunquam eò est honoris cupidi-
tas prolapsa: vt de diuulgandis scri-
ptis suis vnquam cogitarint. Quibus
ego qm̃ hæc mihi obijci possēt paruo
quidem negotio satisfacerem, si sci-
rem me magis gloriaē dulcedine com-
motum, quam Doctissimorū homi-
nū cohortationibus impulsum, aut
inge-

ingenioli ostentandi gratia & non bene merendi vtcunque de meis laboribus studio quodā moderato & honesto id cōsiliij cepisse. Nec enim sum tam effusè petulans, aut ita ardeo studio nostri & amore, vt in obeunda legatione nostra aut me inter eos excelluisse dicendo, aut maiorem quam idē ipsi assecuti sunt ex orationibus meis laudem reportasse mihi persuadeam. Nihil à me abest longius hac suspitione, reclamitat istius modi insolentiæ mea natura, temeritas enim esset aut potius infania non ferenda, quæ vt lōgissime à veritate: ita etiam à moribus & consuetudine mea prorsus abhorreret. Sed vt ad te reuertar Hieronyme clarissime (fatis iã enim superque multa dixisse videor inuidiæ detestandæ causa) accipies hoc
paruum

paruum opusculum rude quidem illud & impolitum sed nō paruis meis vigilijs elucubratur, quò & meus in te constet animus, qui tibi erit obstrictus memoria beneficiorum sempiterna, nec tu diutius expectes vt exoluam quod tibi multis (vt iam dixi) verbis aliquando promisseram. Nec velim existimes in solenter me atque superbe hoc quicquid est nomini cōsecrasse tuo, quòd tibi putē meis scriptis æternitatem immortalitatemq; donare, vt stultè nimis & arroganter Appion ille Grammaticus si cui studia & monumenta sua dicabat iactitare solebat: sed vt nobilem illum Phidiam nunquam satis ab antiquitate celebratum imitemur, qui in fingendo Mineruæ illo symulachro cum nomen suum inscribere non liceret sui similem

similem speciem inclusit in Clypeo
Mineruae tanto artificio & artis præ-
stantia quadam admirabili: vt inde
abstrahi quin fabrica etiam illa tanti
operis omnino corrueret, ac funditus
euerteretur non posset. Ad huius er-
go exemplum & imitationem clarif-
sime Hieronymi in his meis vigilijs
emittendis totum me contuli, qui cū
ignotus & oscurus exire, atque in vul-
gus emanare nō possem: meum qua-
lecunque nomen clarissimo adiun-
xi tuo, quò mea hæc si quæ est ingenij
quasi structura dissolui nō possit, sed
te vindice ac defensore permaneat,
quàm maximè diuturna. Reliquum
ergo est vt te obsecrem & obtester,
vt quando, his vehementer soles stu-
dijs delectari, in maximis tuis curis,
aliquid impertias tēporis huic quo-
que

que cogitationi, nec quam sit per exi-
guum quod tibi mitto, sed quo
mea spectent consilia tecum medi-
teris. Ita enim fiet ut nisi tibi om-
nino displicuerit: nihil ego mihi de-
esse putem ad foelicitatem, etsi abste-
probari aliqua ratione intellexero:
enitar contendamque diligētius quo
ad nostrum aliud maiorum vigiliarū
munus in tuo nomine appareat, quo
ea omnia quæ inte vno eximia sunt
& præclara, pro viribus & facul-
tate nostra celebremus, Vale.

Compluti ex Trilingui
Collegio.

ORATIO DE
LAUDIBVS THEO-
LOGIÆ.

V *M* multa diuinitus à
nostris inuenta, atque insti-
tuta sunt Rector amplissi-
me, Patres grauisimi, Illu-
stris admodum & stu-

diosa Corona, tum nihil præclarius quàm
quod fundata nobili & constituta Acade-
mia longo tempore inter mortuam illam ac
vestutate ipsa prope sublatam consuetudinẽ
reuocarunt, vt viua oratorum voce publicẽ
quottanis in hac frequentia & senatu ve-
stro sanctissimo contiones haberentur, in
quibus artes omnes ac disciplina, quæ nos
hortatu suo atque præceptis erudiunt ver-
bis essent singularibus celebrata, & illi
qui in earum studio ac peruestigatione sco-
pulis

pulis quæ cæteros impedire solent industria
& assiduitate sua præter vectis quasi ter-
ram portumque tenerent: debita suæ virtu-
ti perspectæ laude per soluta in vestro sua-
uissimo complexu patres & ordine amplis-
simo tanquam ex longo errore ac defatiga-
tione læguentes cõquiescerent. Nam quæ ad
modũ antiqui illi sapiētissimis sentētijs, gra-
uibusque verbis ornata et cõmẽdata virtute
(quæ dies noctesque animũ gloria stimulis cõ-
cit at) eiusdemque maximis propositis præ-
mijs laude nimirum atque opinione popula-
ri, (in quibus tamen nihil est quod tam ar-
denti ab hominibus cupiditate expetatur
ipsam tamen virtutem tanquam umbra co-
mitesque sequuntur) ad illius studium capes-
sendæ iuventutem inflammabant: & gra-
uius illi multum atque vehementius qui cũ
se iam optime strenueque gessissent munifi-
centissimis à senatu decretis fuerant hone-
stati,

stati, desidiosos etiam ac nefaria voluptate
constrictos, ut ad eundem cursum tenendum
admirabili cum celeritate contenderent im-
pellebant: ita & in hoc orbis terrarum. Am-
plissimo theatro si quantum litera & studia
valeant, si quæ præmia & emolumenta la-
boribus periculisque proponant, si quos fru-
ctus effundant, si quam plena denique &
cumulata mensura quidquid accipiunt red-
dant in omnium oculis positum constitutum-
que fuerit: mirabiles sui statim amores in ho-
minum mentibus excitabunt, neque quis-
quam erit tam parum de se cogitans qui si
ad illa mentis aciem intenderit, & quanta
apud vos cuiusque labores compensati glo-
ria quiescant diligenter consideret: non taci-
to flagrans immortalitatis desiderio ad id
statim exardescat, torisque (quod aiunt vi-
ribus) in rem omnium pretiosissimam adipi-
scendam incumbat. Non enim otium dein-

de quo

de quo bona hebescunt. Sæpenumero & lan-
guescunt ingenia diligentiam retardabit,
non animum flectet ad voluptatem aut con-
torquebit libido, non ad quietem somnus in-
dustriam reuocabit, non cæcus vitiorum ad
aleam consilium mentemque deducet, non
postremò vigilias ad scorta & comessatio-
nes flagitiosorum impuritas ac nequitia di-
mouebit: sed tanquã in gyrum rationis ad-
ducti omnes id solum quod eos possit ad sem-
piternam hominum memoriã propagare in-
tentis oculis intuebuntur, iisdemque quibus
illi vestigijs qui labore spatioque decurso ad
hãc vestrorum sedem celsissimam honorum
ascenderunt, laudis eiusdem ipsi studiosi at-
que appetentes insistent. Itaque benè illi ac-
que sapienter cum longa vita & usu expe-
riendo cognoscerent humanam cõditionem
iniqua iam consuetudine deprauatam ab
illa perenni contestataque virtute maiorum

B

de gene

de generasse, dum alij terrenis implicati for-
dibus vni spe atque animo incubarent pe-
cunia, in eaque struenda & coaceruanda
prorsus inherescerent, alij qui in vnius ven-
tris mancipio consistentes suis tantum im-
manibus poculis delectati sese totos in nefa-
rias voluptates inueniendas effunderent,
alij stupris, lustrisque cōfecti, & (nè omnia
persequar) libidinum serui, qui luxuria &
turpitudine immodica disfluentes in omni sem-
per dedecore tanquam in cæno sues voluta-
rentur: summo illo consilio his tantis incom-
modis prouidendum esse putarunt, vt quos
nec ratio, nec pudor, nec sanctitas, nec reli-
gio, nec metus, aut vlla postremo legum saue-
ritas, officij regionibus contineret: ipsa illos
ad se traheret, aura captos honorum & re-
rum maximarum pretio delinitos, vehemēs
disciplinarum laudatio, quæ suis enuntiatis
mysterijs & immortalis peruulgata gloria
fortiter

titer atq; animose stadium illud conficienti-
bus flagrantissimo illarum colendarum stu-
dio mentes omnes imbueret, vt sese totas cō-
tinuò post habitis omnibus in tam magna ex-
quirenda fœlicitate collocarent. Hanc ergo
praclaram consuetudinem. P. optimumque
institutum vobis quasi per manus à maiori-
bus traditum, quod & posteri amularētur,
ita in hunc vsq; diem diligentia & authori-
tate vestra conseruatum retinuistis: vt in tā-
ta oratorum paucitate nec defuerint qui au-
rea semper fundentes eloquentia flumina,
statas & solennes istas legationes obierint,
nec vestrū quisquā studium in illis indulgen-
tia fouēdis & cumulandis honoribus quos
tanquā suos partus sanctissima vobis Aca-
demia misit vnquā desiderauerit. Quo-
fit vt grauiter hodie sapientissimi. P. meam
ego aduersam fortunam conquerar atq; de-
plorem, qui cum adhuc in rethorum verser

B 2. officij

officinis, nec tantum habeat virium aut ro-
boris nostra tenuis & infantissima oratio
vt ex domestica exercitatione & vmbra-
culis in hunc solem lucemque procedat, in
qua tanquam in campo bonorum ingenio-
rum facultas excurrere cognoscique solet,
Acceptis nunc tamen à sapientis. Cancel-
lario mandatis nuntius & legatus accesserim.
Cumque non de vulgari aut aliqua in
medio posita disciplina, sed de illa cœlesti at
que vera laudandarum artium procreative
Theologia, nec de infimis aut mediocribus
hominibus, sed de summis cunctarumque vir-
tutum præstantia quæ in humanam possunt
diuinitus naturam cadere ornatissimis viris
habenda sit disputatio: non tantã istam fre-
quentiam concursumque hominum litera-
tissimorum, si minus aciem authoritatis ve-
stræ in quam nullius oculi vnquam Orato-
ris inciderunt, quos non iste splendor, digni-
tasque

tasque perstrinxerit, vel ipsa recordatione
formidauerim. Nam si de paruis nulliusque
momenti rebus apud vulgus imperitorum
in quo non ratio, non discrimen, non diligē-
tia inuenitur, sed inconsideratissima ac de-
mentissima temeritatis plena sunt omnia di-
cendi mihi necessitas imponeretur: tamen
esset mihi verendum acriter, et vniuscuius-
que iudicia pertimescenda, ne si parum in eo-
rum animos fœliciter sermo noster influeret,
totam in nos continuò multitudinem dica-
cẽ redderemus. In cœtu verò Cõplutẽsis Aca-
demie sanctissima, in hoc omniũ quotquot
existunt augustissimo frequentissimoque se-
nate, in hoc denique instar orbis vniuersi
conspectu consesque vestro .S. P. vbi tot
spectant Roscũ quot auditores (vt inquit
ille) quanto nos decet in præsentia non solũ
pudore, sed metu etiam atque trepidatione
commoueri? quàm grauiter pauentes ac ti-

midi perhorrescere, & quicumque sumus de
hac nostra quantulacumq; sit existimatione
perturbari, dum vestras aures teretes ac re-
ligiosas, iudicium, intelligens atq; summum,
locum amplissimum quem vos ipsi optimis
quibusque semper oratoribus patere volui-
stis, acerrima nobiscum animo & attentissi-
ma cogitatione versamus? Quid ergo? fran-
gemur ac debilitabimur animo? susceptum
onus propter imbecillitatem abijciemus? per-
culsi, abiectique timore iniunctam minimè
legationem obibimus? mandata non exequ-
mur? succumbemus abducemusq; mentem
à suscepto consilio, & eodem vnde digressi
sumus cum ignominia reuertemur? minime
quid igitur? an cœlestem Philosophiam splē-
didam per se atque magnificam ieiunitatis
& inopia nostræ in dicendo commendatio-
ne obscurabimus? an mirificas istorum viro-
rum laudes quæ eisdem quibus solis cursus
regio-

regionibus ac terminis continentur: intra
angustum nostrum sermonem diffluentes
coërcebimus? an vestras aures postremo que
magnos perpetuò dicenti animos addiderunt
fastidio quodam orationis & satietate a-
lienabimus? Dümulto meliora. Nam &
ornandæ primum Theologiæ non per diffi-
cilis aut lubrica, sed facilis & explicata di-
centi mihi ratio proponitur: siquidem sua se
ipsa ut semper amplitudine, non mentis hu-
manæ viribus aut imbecillitate nostra me-
tierur: & si qua deinde magna difficultas,
aut infinitus erat in his laudandis extollen-
disque viris omnibus ornamentis honoris,
fortunæ, virtutis, authoritatis, ingenij
præditis impositus susceptusque labor: to-
tus est iam depulsus atque sublatus, cum
non tam mihi copia ne parcus ad id præ-
standum, quàm modus nè nimius in di-
cendo esse videar sit exquirendus.

B

A

His

His etiã vestra primũ in deũ religio. S. P.
accedit tũ studium & vehemens quidam in
sanctissimã Theologiam amoris ardor, qui
vos iam in credibili quadam diuinas eius au-
diendi laudes cupiditate inflãmauit: idem-
q; mihi obloqui videtur & innuere vt quã-
do danda nimirum vela sunt: iam quasi è
portu soluentes impetu pulsuque remorum
adhibito prospere nauigemus. Vos igitur
obsecro viri grauissimi quorum ego frequen-
tia maximè recreor, vt omnes adsitis animis
qui adestis corporibus, nihil enim indignum
vestris auribus, nihil silentio & attentione
ista audietis, omnia erunt celsa, sublimia,
& altè prorsus atque in cælum ipsum spe-
ctantia. Quare mentes auresq; iam vestras
erigite, & me breuiter de magnis, inauditif-
que rebus vt fecistis hætenus dicentem atten-
dite. Inter ea P. quæ siue prouida solersque
natura, siue Deus (vt melius dicam) omnia
suo

suo nutu consilioque gubernans, vni homini suo sattu in lucem adito atque suscepto animanti qui ceteros imperio ac potestate sua contineret: nil præstantius aut diuinius vna omnium principe sapientia dedit, quæ illum cum cetera omnia: tum (quod est difficillimum) seipsum agnoscere doceret, vt cum se aliquid habere diuinum intelligeret, rerumque multarum à terris admiratione excitatus, in hãc mundi pulchritudinem tot ornatam figuris, luminibusque distinctam diligenter suspiceret: eò sua illa mentis agitatio semper aliquid immensum infinitumque de syderãs inflammato studio contenderet, vnde se cœlestem duxisse spiritum atque animum traxisse cognosceret. Quo cognito atque perspecto dum optimè subducta ratiõe animal se non temere, nec fortuito, aut ex Io uis cerebro vt Minerva quondam fabulosè procreatum esse videret, sed summo iudicio

admira

admirabilique consilio ab vnius omnipotē-
tis Dei mente profluxisse: illis repēte contem-
tis omnibus quæ captum illum constrictum-
que tenuerant, totum deinde amorem quem
occæcatus à sempiternis inaducas, breui-
que momento interituras voluptates abiece-
cerat: quasi receptui canente ratione in i-
psius Dei à quo sensum vitamque hauserat
religionem transfunderet. Hæc divina igi-
tur sapientia, hoc munus inuentumque deo-
rum, hæc vitæ morūque magistra. Philoso-
phia quam non Socrates è cælo deuocauit,
sed præpotens ille pater diuum hominumq;
per vnicum (vt in suo loco docebimus) eun-
demque sibi cum sancto spiritu equalē dul-
cissimumque filium in hominum mentibus
impressit: ea est primum antiquitate (dicam
enim iam hoc quando nostri temporis homi-
nes tantum ad generis nobilitatem in fumo-
sis & eruris ex vetustate ipsa imaginibus
posue-

posuerunt) vt quauis multis seculorum
etatibus ignorata, nimiumque recondita
& abstrusa penitus in obscuritate latuerit:
ante illam tamen cæli fabricam quam ocu-
lis intuemur, & hanc terræ molem que suis
nos sustinet librata pōderibus extiterit, quæ
sensim deinde ex fœcundo patris æterni sinu
tanquàm è puro atque perenni fonte arden-
tissimo in mortale genus amore dimanauit.

Authoritate autem tanta est, vt si vel i-
sius nomen sanctissimum ac religiosum au-
res circum sonuerit: inexhausta protinus
homines auuiditate inflammatos ad se to-
tos conuertat & rapiat, vt neque quispiam
tanta sit prauitate & immanitate naturæ
cui si huius diuinæ voces sanctissimis hu-
manum genus adhortationibus quotidie
ad veram pietatem ac diuini numinis
cultum excitantis fuerint ex audita:
non il-

non illam è vestigio frāgat animi duritiam
qua extracta radicitus ad suos eundem sa-
tus accipiendos præparatum relinquit. Iam
verò si vltèrius in eius peruestigatione insista-
mus, quæ res non dico esse in hac vita fluxa
& caduca, sed mente aut cogitatione fingi
comprehendique potest, vnde tot passim in
hominum genus commoda proficiscantur,
quot & quanta profluunt ac redundant ex
hac vindice vitiorum, ac vitæ totius mode-
ratrice Theologia: quæ cum in dissolubili
cum virtutibus omnibus vinculo nexa, copu-
lataq; sit: dictu est incredibile quanta vber-
tate & copia fecundissimos effundat fru-
ctus quotidie, dum florentes nos ad illas bea-
torum sedes adipiscendas vbi æuo sempiter-
no fruamur locupletissimos reddit: & suis
quasi seuerissimis legibus in tanta rerum af-
fluentia vinctos constrictosque tenet, nè si
prava fortè incitati libidine ad omnium ma-
lorum

lorum escam blandissimamque dominã vo-
luptatem deflexerimus: cæci præcipitesque
continuò ad quamlibet fœdam turpitudinẽ
deferamur. Quod si iam animi libera quæ-
dam oblectatio, si honesta voluptas quæ ad
sensus cum suauitate affluat & illabatur, si
vlla quæ tædium leuet, mentem reficiat, vi-
tam hanc multis confertam & plenam ca-
lamitatibus aliqua delectatione perfundat
iucunditas exquiratur: eam solum inuenie-
mus in sanctissima Theologia, in qua site
miserè vitiorum teterrimum cruciat auari-
tia? portum tibi paratum perfugiumque vi-
debis vbi malis eius incursum agitatus con-
quiescere, lucisque huius spiritum ducere se-
curissimè possis: si obscena luxuries, profun-
dæ & effrenatæ libidines quasi accensas ti-
bi faces intentant, nec tuam omni supplicio
vexare mētem punctum temporis intermit-
tunt: aderunt etiam ibi quam plurima quæ

CUM

cum tibi subsidio fuerint illum comprimant
impetum, & eosdem quibus antea defla-
grabas ignes incendiumque restinguant. si
miserrima ambitio, aut timida nimisque
solicita laudis & honoris contentio quasi
morsum efficit, si acerbum in homines odiū
aut invidia, si denique graue aliquod ac-
ceptum à fortuna vulnus, si miseria, si te
tandem erumnae circunueniunt omnes quae
firmiori quoque animo praeditos frangere,
ac debilitare frequentissimè solent: haec ea-
dem caelestis Philosophia solum quae maxi-
mè morbo erunt fomenta necessaria proti-
nus exhibebit. Itaque (ne plura conserer)
nulla vnquam tam exitiali aegritudine ia-
ctatus conflictaberis, nulla tam aduersa
fortuna, aut tantis afflictus in commodis
abijciere, quin si ad hanc munitissimam ar-
cem, tutissimumque praesidium diligenter
confugeris: non arma tibi multa suppedi-
tent

rent, quibus contra omnia tormenta fortuna
na tectus esse possis, & à te insultantes a-
criter cupiditates prohibere. Sed hæc mis-
sa faciamus Patres, & quando vestra in
me audiendo benignitas huc meam pro-
uexit orationem, illamque aliò iam vocat
tacita vestra expectatio: quaeso vos & ob-
testor, vt adhuc me attente audistis, dum
quam religioni nostræ necessaria diuina hæc
planèq; cælestis Philosophia sit paucissimis
explico: item quæ reliqua sunt vestris ani-
mis mentibusq; mandetis. Notum vobis est
G.P. antequam huius diuinæ sapientiæ lu-
men accederet: fuisse quondam homines fe-
ro quodã & penè aggressi more institutoq;
viuētes, qui cū nullã de deo certã opinionẽ
haberēt, sed crassis occulta & circūfussa te-
nebris veritate in summa quadã rerũ igno-
ratiõe versarētur, tot se illorũ ibuta mentes
prauitatis erroribus obstrinxerũt scelerib⁹ tã
impia

se, ac nefaria religionum superstitione contamina-
runt: ut nec bobes, Crocodilos suasque
Aspides Aegyptij, nec Lupos Delphi, nec
Ciconias Thesali, Dracones Virgines Al-
banae, Leones Ambraciotes populi, honesta
(ut credebant ipsi) de illorum mente atque
numine opinione quadam sanctissime pro
Deo colere formidauerint. Multas alias ge-
tes longe lateque dispersas ommitto (quonia
mihi est necessario properandum) quae obsce-
nissima quoque numina constituerunt, &
magna nunc strage animalium edita, nunc
hominum sparso sanguine quos gratiores vi-
ctimas esse credebant, illorum quotidie tem-
pla & altaria funestabant. Has igitur ine-
ptias omnes (ut eò se referat vnde deflexit
oratio) has tam nefarias superstitiones quae
diutissime humanam imbecillitatem oppres-
sam tenuerunt si diligenter excutiamus, non
aliunde profecto quam ex ipsa Dei omnipo-
tentis

tentis ignorantione principiū habuisse vide-
bimus, nec dubium quin eadem etiā nostris
nūc esset mentibus offussa caligo, nisi diui-
na hæc sapientia quasi facem quandam præ-
tulisset, atq; nos in eodem errore tenebrisq;
iacentes tanquam ad lucem aspiciendam
euocasset. Quod cum ita sit quæ res homi-
nibus aut magis conueniens, aut magis
necessaria christiana Reipub. fingi potest:
quàm hæc domina rerum diuinarū sapien-
tia, cuius præceptis horridi & inculti homi-
nes splendescunt, ignari ac rudes ad veram
pietatem informantur, à nostrorum religio-
ne sacrorum, à nostra fide, diuinisq; placitis
abhorrentes: mentem mutare, honorificam
christiani personam suscipere, & ad verissi-
mum Dei cultum sanctimoniamque demi-
grare sua illa deposita impietate coguntur.
Itaque tametsi cæteræ artes ac disciplina o-
mnes vtilis in Rep. & necessaria sunt, in-
ter quas

C

ter quas

terquas præpotens & gloriosa Philosophia
quæ tota in obscuris ac difficillimis naturæ
quæstionibus explicandis versatur, sciëntia
iuris civilis, quæ lites componit, cōtentiones
dirimit, vnumquemque in suo vitio plectit,
& nè singulas in suo genere (quod infini-
tum esset) scientias percurramus, Medici-
na ipsa, quæ febres morbosque depellit, æ-
gram confirmat valetudinem, mille deni-
que confecta doloribus & vulneribus cor-
pora ad salutem in columitatemque redu-
cit: tamen omnes in huius latent cælestis
Philosophiæ præsidio quæ nos ab his abstra-
hit rebus atque in cælum erigit, vt inuoluta
Dei mysteria mente ipsa & cogitatiōe scru-
temur, quæ animum semper in virtute conti-
net, nec fluentes hominum mores vllō metu
suppliciorum aut legum sæueritate, sed i-
psius maximi boni à quo profecti derivati-
que sumus obsequio & charitate deuin-
cit,

cit, quæ non postremò vt ars illa medendi
vitiâ corporis, set animi perturbationes ex
trahit radicitùs, cupiditatibus liberat, fla-
gitiosas extirpat libidines, iracundiam com-
primit, sedat arrogantiam, angores solli-
citudinesque depellit, curas & inanes ti-
mores detrahit, atque quantumuis fune-
stas animi pestes, & quasi furias quibus a-
gitari & perterreri mentes hominum fre-
quentissimè solent conuellit. Quid quod
etiam in conuincendis hæresibus, in coar-
guendis erroribus, in nefarijs opinionibus cõ-
futandis, que in nostrã fidẽ quotidie tãquàm
tela conijciuntur: aduersus consceleratoꝝ ac
perditorũ copias, qui omne religionis officium
extinguere, omnia diuina iura inexpiabili
scelere conãtur pervertere: hæc summo cælo
delapsa sapiëntia validissimas acies instruit
signa cõfert, cõcilia cogit, seq; passim (vt mi-
rũ) cõtra illorũ impetus et furores opponit.

C 2

Nam

Nam vt alia multa ommittamus (sinite P.
G. vt poëta solent praterire me nostri tem-
poris calamitatem nè aut refricare iam ob-
ductam Hispania cicatricem, aut per acer-
ba recordatione vestros denuò sensus vulne-
rare videar) Quoties enim quoties Luthere
(attende rogo paulisper & cogitationem so-
brij ad punctum temporis suscipe) quoties
in quam procella fidei, turbo & tempestas
ecclesie, salutisque nostre subiectam vt ma-
re ventis Scapham diui Petri nouis quotidie
concitatis fluctibus tentasti de primere: dum
nefariam ac perditam vitæ rationẽ pugna-
cissimè defendis, nisi te insania ebrium, amẽ-
tia precipitem, improbitate furentem suis
sanctissima Theologia vinculis constrictũ
tenuisset? Quantum interitum, exitium, va-
stitatem, si illis vinculis emissus esses nomini
christiano intulisses? Quanta religioni no-
stræ vulnera imposuisses? Nisi tibi dum men-

tem

tē ad cōstituēdā fidē, videlicet, nō ad illā pō-
tius tollēdā versas, suscepta iā arma quibus
spōsā christi oppugnare studebas diuino ad-
iuti præsidio Theologorum cætus & ordi-
nes emanibus extorsissent? Tu scilicet homo
sanctus & sapiens cum tui similibus, habes
enim sectatores comitesque quamplurimos
Melanthonem dico Ecolampadium viros
probos & religiosos, tu inquam cū tuis istis
socijs & administris optimum de rebus di-
uinis iudicium interponeres, tu traditas at-
que institutas à maioribus ceremonias cor-
rigeres, tu optimè noua sacra & sacerdotia
constitueres, tu merito sanctorum Pontifi-
cumque decreta rescinderes, tu aras & al-
taria, tu tēpla & simulachra, tu nouum pa-
tefaciendi scelera sacerdotibus exemplum
proponeres, tu tandem animos ad meliorem
cultum religionemq; traduceres. O parum
prudentem Petrum, Paulum, Clementem,

Gregorium, Cletū, Nicolaum, o amentem
Fabianum, Calixtum, Cyprianm, o nullius
consilij Pontifices, Innocentium, Honorii,
Benedictum, siquidem vt de totius ecclesie
dignitate & statu sententiam salutarem di-
ceres: te prudentem, eruditum, abundantem
consilio, ingenio, sapientia, quodque magis
est religiosum, pium, virtutis & sanctitatis
exemplum non expectarunt. Sed quando
preterita mutari non possunt accedam pro-
pius tecūq; congregiar. Quid est homo amē-
tissimè (facio iniuriam huic amplissimo ordi-
ni, quoniam te hominem & non impurissi-
mam intemperatissimamq; pecudem appel-
lo) quid inquam est quòd tu et ceteri omnes
impietatis duces in illis vestris cogitatis furo-
ribus tam fuistis à sanitate alieni, vt cum his
Ecclesiam firmamentis munitam, quæ nec
ratione labefactari, nec violento quantun-
uis impetu loco dimoueri possunt videritis,

novis tamen rebus studere, pestes in sanctissi-
mas leges machinari, terra & execranda do-
cumenta in hominum mētes inserere, Chri-
stianam omni flagitio rempublicam lace-
rare, conventus & concilia delere, nihil in
orbe sanctum, nihil religiosum, nihil inte-
grū aut sincerum relinquere, sed miscere ac
turbare omnia, solem de medio tollere bella
deniq; cum immortalī Deo ut Titanes &
Gygantes antiquitus exercere minimē du-
bitastis? Siccine sempiterno patri persolvitis
quod vos homines prudentia, consilio instru-
ctos ad laudem gloriamq; constituit, nō ut
pecudes, & belluas ad pastum & solitudi-
nes abiicit? Siccine eius filio qui ut vos à mi-
sera servitute, à mortis terrore in pristinam
libertatem vindicaret, nostram minimē fra-
gilitatem exhorruit naturæ, sed è cælo se
in sanctissimæ Virginis uterū demissit? Sic-
cine quos idem pro vobis dolores cruciatus,

acerbitatesque sustinuit, plagas quas acciecit, sanguinem quem sparsit, spiritum quem emisit vobiscum animo & cogitatione ipsa recolitis? Sed pœnas iam pœnas gravissimas vestræ stultitiæ sponsa christi persoluitis, data merces iam est erroris vestri magna ut vos non solum pudeat nequitia vestra verum etiã pœniteat, fertis debitũ vestris flagitijs & impietati supplicium, ducti siquidem iam estis aliqui ad mortem, & furiarũ tædis ardentibus qui adhuc vivitis vestrorumque conscientia scelerum cruciamini.

Adest, adest sanctissima Theologia quæ nos semper ut Homericum Vlysssem illum Minerva comitabitur, quæ nos Vulcanijs armis, id est fortitudine & autoritate sua roborabit, quæ à nobis teterrimas pestes illas quas immisistis auertet, quæ in humanam hanc vestram temeritatem audaciamque intollerandam restringuet, quæ dogmata

mata illa vestra ex fraude tota & mendacio facta, nominisque vestri memoriam oblivione sempiterna delebit, quæ dei ecclesiam postremò supra Petram alioqui firmissimam ædificatam, quam vos inflammare, excindere, funestare, ad occasum interitumque deducere inexpiabili fraude tentastis: incolumem, inuiolatamque servabit, augebit, amplificabit, & ubi gentes omnes quotquot ortus intra se occasusque continet ignorantia depulsa, sublatis erroribus in suam deditiorem imperiumque redegerit: eam imperatori suo victricem, Laurea insignitam, multis tropheis clarissimisque triumphis ornata, prostratis & vinctis ante currum ducibus summa pompa & incredibili gratulatione restituet. Multa alia eaque præclara dum quantum habeat in Repu. christiana momenti diuina hæc sapientia breuiter disputauimus, sese nobis interdicens offerebant:

rebant: quæ tamen in oratione nostra non
ponimus, nè si minus de illis forte dixerimus
ingrati, si satis de omnibus, infiniti esse vi-
deamur. Quapropter quoniam vester iste
animorum oculorumq; intuitus medicentē
tanto est silentio prosequutus, quāto dixisse
alium in Theatro isto non memini: æquum
profectò est, vt ego quoque ante dicendi fi-
nem faciam, quàm vos me tam attente atq;
clementer audiendi. Proinde vestrum hoc
beneficium quòd mihi adolescenti parum in
his contentionibus exercitationibusq; versa-
to tribuistis, cōpensabo breuitate orationis,
si me vestra benignitas contento iam cursu
ad exitum properantem in extremo actu nō
deseret, dum quemadmodum humano lan-
guenti generi sublimis hæc Philosophia com-
municata fuerit: breuiori q̄ res tanta postu-
lat spatio & oratione percurro. Rem igitur
accipite magnitudine inauditam, captis
audi-

audituq; suauem, recordatione & memo-
ria iucundissimam. Ad eam ergo si iam for-
tè audiendo defessi dormiunt, vestros ani-
mos percipiendam excitate. Neminem ve-
strum arbitror G. P. aut eorū qui adsunt in
hac tāta frequētia & nobilissimorū doctis-
simorūq; virorū circūfusa multitudine, qui
nō intelligat (nec enim id quisquā ignorare
aut tantæ calamitatis obliuisci potest) pri-
mum illum parentem, quem dominans ille
Deus effigiem multorum consiliorum ex-
pressam esse voluit, post hanc naturæ tam
diligentem fabricā, in eum locū vnde tamq̃
ex omniū terrarū arce, in ea quæ infra cælū
essent regium principatum teneret constitu-
tum fuisse, tantamq; illi cunctarū rerū quas
natura desiderat abundantia & copiā sup-
peditasse: vt beatissima in terris illius vita
par similisq; sanctorū, nec ipsa immortalita-
te cedens cælestibus futura esset: nisi se falso
dece-

deceptum nefarie peccandi consuetudini cō-
stringendum dedisset. Sed cum hostis ille ni-
mis ferus & immanis qui nostrum sangui-
nem sitiebat, suam adhuc ruinam casumq;
doleret, nec quidquā missū faceret vt homi-
nem tot bonis circumfluentem in eādē quā
erat ipse prolapsus cladem calamitatemque
traheret: factum est vt in fraudem inductus
homo dum calidissimi & suam perniciem
expetentis inimici cum voluntate consentit:
è gradu illo dignitatis quem paulò ante sum-
ma laude obtinuerat pulsus fuerit miserè at-
que deturbatus. Cæpit itaque deinde ama-
nitate illa loci, et illis bonis carere omnibus,
quibus antea tranquillo & quieto animo
summa cum voluptate fruebatur. Flebat
iam ille mæsto conturbatoq; vultu (quid e-
nim aliud faceret cuius animū cruentabat
illarum rerum quas ammisserat acerbissi-
ma recordatio) & sese angoribus sollicitudi-
nibus

23

nibusq; tradebat, versabatur in maximo de
inde luctu & squalore, iacebat ille prostra-
tus dum se exclusum paradisi finibus, & ab
amicitia qua illi cum Deo fuerat se iunctum
esse videbat, eò saepe numero vnde sua culpa
distractus fuerat oculos retorquebat, acusa-
bat cōiugem & cōmitem (quam in festis a-
spiciebat oculis) quod ipsa delusa illum etiã
in eundem luctum miseriamque vocasset,
lacerabat interdum illa muliebriter genas,
& pectora, miseroq; eiulatu sub specie ser-
pentis latentem inimicum execratur, plã-
gore denique ambo & lugubri lamentatio-
ne dum mortiferam sibi plagam impositam
ingemiscunt: vastam illam solitudinem &
loca circuniacentia complebant. Deflexe-
runt deinde homines de recta religione, &
cœlestium obliti prorsus ad mutuam sese to-
tos perniciem transtulerunt. Nec multo post
licentia impunitasq; peccandi cepit subori-
ri, &

ri, & obscurè serpens diuini numinis igno-
ratio, ferè omnium mentes qui suas iam co-
gitationes in terram defixerāt, turbulentis
erroribus occupauit. Clausus iam erat liber
ille scriptus intus & foris quem cælo pende-
re septem signatum sigillis, nec quenquam
in cælo, aut interris esse qui posset illum ape-
rire historicus Christi Ioannes vidisse testa-
tur. Quem merito sanctissimam Theologiã
fuisse summam Dei sapientiam intra se con-
tinentem affirmare possumus, quæ tametsi
literis scripta & mandata sit, vt videri faci-
lè ab omnibus & conspici possit: intus ta-
men intus inclusa quæ oculos fugiunt, acer-
rimã mentis aciem virtutis splendore perstrin-
gunt Sacro sancta myfleria delitescunt. Hæc
diuina igitur sapientia quæ post illã primi
parentis editam ruinã ad superos euolauit
rat, septẽ sigillis, id est septẽ magnis clarissi-
misq; virtutibus Fide nimirũ Spe, Charita-
te,

te, Prudentia, Iustitia, Continētia, Magnā
nimitate, clausa diutissimè fuit, quæ oēs insi-
deant est neceßè in eorū animis qui verè ad
studiū diuini numinis cognoscēdi toto pecto-
re incubuerūt. Sublata ergo, de medio sēsīm
errore, & prauitate hominū Sapiētia, post
illū patribus n̄ris q̄ maximū inuistū dolorē,
qui deinde in omnē posteritatē redundauit,
clauso (vt iā diximus) et ob signato libro cu-
ius præceptis ad vni⁹ dei cognitionē oēs ho-
mines, vniuersa gētes, atq; natiōes imbuerē-
tur: tanq̄ si offussa illi sempiterna nox esset
ita ruebat in tenebris antiquitas, quæ cæca-
iam atq; præceps quo magis ad lucē illā quā
amiserat aspiciēdā suis cōfisa virib⁹ cōtēde-
bat se extollere: eò grauioribus depressa ma-
lis in obscuriores quotidie tenebras incide-
bat. Atq; ita multi admirabili ad philoso-
phādū studio cōcitati, à rebus omnibus, ad
inuestigandā veritatē, ad librū aperiēdum
ad illa

ad illa deniq; contenta intra illum mysteria
referāda mentem animumq; flexerunt, cum
id tamen frustra tentarent qui contortis tan-
tum & aculeatis sophismatis, imbecillitate
suorum ingeniorum eò se peruenturos facili-
mè arbitrarentur. Descendebant igitur oēs
tanquàm in honestum aliquod media in lu-
ce ac celebritate hominum constitutum cer-
tamen, acuebāt industriā, excitabant inge-
nia, animos velut arcus intendebant, sensus
cogitationesq; omnes vt impressa libro signa-
cula conuellerent admouebant, totos se de-
nique quotidie in tam admirabili contentio-
nis huius studio collocabant. Accessit ergo
vt exordiamur ab illo qui primus omnium
rerū diuinarum naturā ausus est perscruta-
ri, causasque cognoscere. Thales ille Mille-
sius, qui cum animū ad librum aperiendum
admoueret, atque Deos esse quā plurimos
impie cogitaret: suæ illum procul spectantē
quòd

quòd nimio splendore libri eius ac sensus vinceretur, tanquam aduersi venti nè longius procederet infantiles ineptiae retulerunt. Dedit se in hoc deinde certamen Anaximander Philosophus, qui longo interiecto spatio in librum mentem intendens, cum astra & stellae deos esse caelestes falso pronunciarat: factum est: ut eadem qua praceptor Milesius ex eodem loco unde ille abstractus à conspectu fuerat, cum ignominia reverteretur. Nec horum duorum exempla Prodicum Zeum huic se libenti animo contentioni offerentem dehortata sunt, aut illius potuerunt impetum & inflammatum in certamen studium ratione vlla restringere, quin se etiam optima incitatus spe in eandem difficultatem conijceret. Qui tamen quum prima illa quatuor initia, seu malum elementa ex quibus omnia constant, Solem praeterea totum orbem luce sua complentem, atque Lu-

D nam

nam ortus nascentium adiuantē Deos esse
constitueret: explosus est cū dedecore, et qua
dā cū irrisione à cæca illa resignādi libri ex
pectatione conatuq; depulsus. Huic proxi-
mus fuit Xenocrates Calcedonius (vt alio
rū ineptias quæ sunt innumerabiles ommit-
tamus) q̄ tamē postq̄ deos octo esse prodidit
quinq; in vagis, mutabiliq; ratione labētib⁹
Stellis, vnū ex sideribus oībus, septimū Solē,
octauū Lunā definiēs: lōgè alia cōditione ac
putabit ipse cū insanirè, ac furere, & quasi
bachari inter ceteros vinolētus videretur:
perinde redijt, vt oēs cōtumeliosè retractū il-
lū à tam honesta concertatione, non sponte
sua reuersum arbitrarentur. Iam verò philo-
sophiæ parens, sapiētissimusq; omniū quot-
quot extiterūt Socrates iudicatus, in quem
omnes merito conijciebant oculos, & cui tā
tam illam deberi, ac seruari fortunam exi-
stimabāt, quanquam accessit multorū opi-
nionē

nione quoad progredi potuit, Aethnici ho-
minis imbecillitas, qui vnũ deũ omni ex par-
te perfectũ & absolutissimũ esse dixit, &
cuius diuina mēte, sensus noster, intelligētia,
atq; cætera humana omnia pendērent: mul-
ta illi tamē vt quò intenderat perueniret eo
tēpore defuerũt, quæ nisi in Platone vno in-
ueniri oēs q̄ quasi celebri aderāt spectaculo
diffidebant. Nullã igitur moram interponē-
dam putabit Plato, cui paruulo dormienti
apes in labellis consederunt, & quem iure
optimo tanquam Deũ philosophorũ Athe-
niensium tota suspiciebat Academia, fore ar-
bitrat̃ quod putabāt oēs, vt acumine diserē-
di, ac de cælo illi concessa facultate quadã
admirabili id ipse feliciter absolueret, quod
ne tenuissima quidē cæteri ferè oēs philoso-
phi suspitione attigissent. Ingressus ergo est
idē certamē, magna qdē omniũ expectatio-
ne, tantamq; vim adhibuit & acrimoniã in

sua illa qualem nunquam habitam fuisse
meminerant disputatione, dum vnā diui-
nam esse prouidentiam affirmavit, quæ hæc
totam pulchritudinem tueretur ac regeret,
quæ rebus consuleret humanis, nec solum
vniuersis, sed etiam singulis, cuius ditione
ac numine administrarentur quæcunque in
terris, & in illa sydereā mundi plaga sedi-
busque geruntur: vt iam omnes gloriosam
illum consequutum esse victoriam prorsus
iudicarent, nisi re infecta mæstum illum re-
deuntem protinus depresso in terram super-
cilio viderent. Cæpit iam hic singultiens hu-
mana frangi, ac debilitari natura, quòd mi-
sera nè extremum quidem solatium quo suā
in tanto mærore orbitatem sustentare posset
haberet. Cumque se paulum ex longo dolo-
re illo recreasset, & ad stantem Græcorum
omnium sapientissimum intueretur Aristo-
telē, qui quasi opem laturus egrotanti, tan-

tumque

27
tumque mysterium enuntiaturus accurre-
rat: flere destitit aliquantulum, seque ipsam
à morte ad vitam, ex desperatione ad spem,
ab exitio ad salutem omnino reuocauit. E-
rexit se igitur vt quem è cælo subsidio sibi
missum esse putabat, gradum iam ad librũ
aperiendum accelerantem inspiceret. Con-
stitit ergo ille cum aliquantulum processis-
set, & voce quam omnes exaudire possent,
diuinum quodam æternumque numen, do-
mos illas æthereas in habitans, vita immor-
tale, virtute autem potentissimũ esse dixit,
quod humana minimè quisquam prudẽtia
posset comprehendere, sed ex suis tantum
operibus miraculisq; cognoscere. Quæ om-
nia multaque alia postquam diuinitus non
hominis ingenio, sed velut quodam Delphi-
co vt videbantur instructus Oraculo disce-
ptasset, ac sese ocyus ad librum aperiendum
in spectantibus omnibus moueret: sustinere

diutius illum intueri minimè potens, despe-
rato quem affectauerat antea triumpho tri-
stis etiam de reditu cogitavit. Hic iam ictu
gravi percussa, et quasi vulnerata natura
concluserat, hic iam illius vocem dolor inter-
cluserat ac debilitauerat, hic eius mentem
vsque eò luctus acerbissimus impedierat: ut
eam quisque meritò nō solum sensu destitui
et reliqui animo, sed penè extremum iam
etiam edidisse spiritum posset iudicare. Sic
per tempus aliquod humi strata cōsedit mi-
sera, quæ sensim ad se rediens quo magis in-
nixa membris caput ex tollere, ac pedibus
tentabat insistere: eò ruebat egrius gravissi-
mis afflictis casibus, illiusque animū (acrius
pungente dolore illo qui suis adhuc tanquā
telū infixus invenis atq; visceribus herebat)
molestissimi et crudelissimi angores ad mor-
tem reuocabāt. Confirmavit ergo se iam ut
potuit postquā aliquid virium collegit, atq;

presis

presis quibusdam & flebilibus modis quibus
rebus omnibus tristitiam inferebant, Quo-
usque tandem (inquit) sanctissime Pater his
me illaqueatam periculis, irretitam dolori-
bus, malis inter se pugnantibus implicatam,
costrictamq; teneri patieris? Quandiu me-
tuus iustissima de causa cocitatus, inflama-
tusq; furor, ad luendas debitas tibi penas,
tot iactatam conscientiae cruciatibus diuexa-
bit? Quem in finem distrahi me ac disso-
ciari a tua consuetudine sustinebis? Nihil
te tua plena clementiae, mansuetudinis, hu-
manitatis in genus hominum moderatio?
Nihil exultantis, ac tripudiantis hostis ef-
frenata letitia? Nihil nostri labores & mi-
seriae? Nihil assiduae, quibus premimur,
aerumnae? Nihil squalor & sordes? Nihil
haec iam deformatas facies, vultusque moue-
runt? Me summae stultitiae, summae in pro-
bitatis odium deprecari non sentis? Tuam toto

animo misericordiam implorare non vides?
Quantum in te scelus conceperim, quantum
flagitium admitterim, quam denique tuo-
rum beneficiorum immemor, ingrataq; fue-
rim tecum ipsam deflere non arbitraris?
O me perditam & afflictam. Hæc tu vi-
des? Hæc intelligis. Ego autem vivo, vivo?
Imò te fronte nescio qua loquor, nec iam in
me vim quandam coruscantem fulminis con-
torsisti? Hæc dicens inflexa voce miserabili-
ter penè exanguis, & moribunda ingen-
tem vim lachrymarum profudit: iamque
illam omnino præsens acerbitas, & recor-
datio præteritæ felicitatis à sensu mentis
abstraxissent, ubi funere per luctuoso esset
elata: nisi præsto iam illi præcipitanti cæle-
stis à deo missus caduceator ad fuisset, ius-
sissetque ut bono ac forti esset animo, quod
suis nimirum precibus de suo in gratiam cū
Patre cælesti reditu exauditis, instaret iam

AUË

aut certè appropinquaret Leo de Tribu Iu-
da, qui signacula solueret, librum aperiret,
mortisque periculum suis intentum cervici-
bus propulsaret. Quo accepto nuntio opta-
tissimo, ad quantam subito spem natura æ-
gra, corpore saucia, & animo confecta fue-
rit reuocata, quantis deinde gaudijs exul-
tauerit, quàm in solita triumphare letitia
cæperit, dum iam odium comprimere, iustissi-
mas cum illa inimicitias extinguere, seditio-
nes ac discordias de medio tolli, rupta iterùm
ferri fœdera, pacem denuò firmari, ex leti-
se faucibus eripi, creatori suo reconciliari,
atque in pristinam concordiam cum illo re-
duci sentiebat, non ego habeo necesse dice-
re, nec si cuperem, rem tantam nostre oratio-
nis angustia capere potuissent. Vos ergo
qui optimi semper fuistis & estimatores vobi-
scum tacita cogitatione perpendi tote. Mis-
sus est igitur (vt iam absoluamus) è sinu,
comple-

complexuq; paterno dulcissimus dei filius,
vt abiectum prostratumq; genus hominum
extolleret. Atq; discussa subito velut exor
to sole caligine, consignatum librum illum
aperuit, diuinamque cepit sapientiam per
totum orbem diffundere: quæ lucens omni-
bus gentibus, dissipabat splendore suo tene-
bras, res inuolutas ex quibus se nunquam
expedire poterat Philosophia reserabat,
quæcunque veritati obstabant impedimen-
ta, quæq; nullos putabant exitus habere fa-
cilimo negotio remouebat, in cælum dedu-
centem homines quasi digito viam commo-
strabat, falsissimas opiniones depellebat,
cunctos denique ad verum pietatis officium
informabat. Processit ergo summus Doctor
istius disciplina, non ex illa veteri philoso-
phorū Academia errorū plenis disputatio-
nibus, sed ex celsa, illustri, & plena stella-
rū sempiterni patris schola, ipsa tantū veri-
tate

tate (quæ deus est idem) diuinisque prorsus
institutionibus eruditus, hanc veram Theo-
logiam, id est sanctissimas vitæ leges vt suã
optimè rēpub. constitueret promulgaturus.
Quas vbi non in tabulis, sed in ipsis homi-
num pectoribus inscripsit, & incidit, cum
iam tempus instaret vt se pro nobis tãquam
victimam immolandum offerret: suos qua-
si vicarios prefecit. Apostolos qui cunctas
eandẽ quoq; sapientiã gētes edocerẽt: à qui-
bus deinde longis ducta intervallis ad hanc
nostrã etatẽ permanauit. Quæ tametsi ho-
die colatur ab omnibus studiosè, atq; vbiq;
terrarũ suæ dignitatis splendorẽ obtineat: hic
tamen hic inquam Sapientissimi P. (contẽ-
dam voce quantũ poterõ vt me omnes quot-
quot adsunt exaudiant) tanta semper à vo-
bis illius habitatio, atq; diligentia est: vt
meliori loco stare nusquam potuerit, vnde
tam magnæ illi factæ fuerint accessiones,
& ad

Et ad tanta quasi per gradus incrementa
peruenerit, ut hic vester doctorum Ordo ce-
lebritate refertissimus, magnitudine amplis-
simus, et gloria insignes quos admirabili-
fecunditate quotidie sanctissima Acade-
mia partus emittit, in hac media frequentia
clamant atque testantur. Qua propter nul-
li mirum videri debet, si huius diuinae sapien-
tia singulare studium, plus multum in his
perpetuo bonarum artium inuentricibus A-
thenis eruditissimis hominibus, liberalissi-
misque studiis circumfluentibus, quam in cae-
teris orbis terrarum partibus enituit ac flo-
ruit: cum et illi semper maiores vestri fue-
rint, qui ut autoritate, sanctimonia, religio-
ne, ita etiam consilio, sapientia, magnitudi-
ne animi cunctis nationibus antecelluerunt:
et nusquam ardentius colatur pietas, cui
coniunctae sunt caeterae virtutes: quam apud
vos, quibus tanta grauitas, tantaque de cae-
lo

lo scientiarum omnium societas, cognitioq;
contigit, ut iam omnes non huc ex toto or-
be literas confluxisse solum, sed propè mu-
sas ipsas suis sedibus conuulsas in hæc ve-
stra gymnasia tanquam in certissimum do-
micilium immigrasse arbitrètur. Quæ cum
ita sint: pergite omnes adolescentes, & in
hanc sanctissimam disciplinam qui digni-
tatem, qui laudem, qui gloriam queritis di-
ligenter incumbite. Hæc enim ampla est,
quæ vos à vitijs, libidinibusque seiunctos
integros castosque seruabit. Hæc diuina est
quæ à diuina mēte profecta cum Deum ip-
sum authorem, & inuentorem habuerit, ad
ipsum vos intelligendum & ad illas beato-
rum sedes adipiscendas inflamabit. Hæc
denique sola immortalis est, quæ suos culto-
res non hominum fama, non Poëtarũ car-
minibus, non annalium monumentis, sed ip-
si cælo, sideribus ipsis, totisque postremò cæ-
litibus

litibus ad nunquam interituram memoriã
consecrandos commendat. Est labor. Non
nego. Pericula magna. Fateor. Multa sunt
offensiones. Verissimè dictum est. Sed quod
obsecro sine periculo facinus magnum &
memorabile? Quis tam ignavus aut iners,
qui si vitam ociosam & quietam, oblectatio
nis tranquillitatisque plenissimam, angoris
atque solitudinis vacuum & expertem
quæ se in hac contentione exercentibus pro
ponitur mente animoque lustraverit, non
excipiendos labores, atque in illis totum vi-
tæ cursum conficiendum existimet? Quis
tam timidus, tanque humili fractoque a-
nimo, qui ut illã consequatur maximè opta-
tam, & expeditam securitatem, in qua non
fortuna, non casus, non euentus, non vlla se-
cundarum rerum conuersiones, aut pertur-
bationes existunt, non vitam etiam effuden-
dam cū sanguine si ratio postulet arbitretur?

Quis

Quis porro tan cæcus, tamque nullius omnino sensus atque mentis, qui ut in perpetua pace esse possit, & illo in cælis frui hominibus definito loco ubi soluti & acuris liberati homines sanctissime viuunt, nos quas cunque ommittendas voluptates, non omnia deserenda delectationis studia putabit, atque seipsum in quantumuis angustum locum cõcludi patietur? Saxa & solitudines voce respondent, bestia sæpè immanes cantu fleuntur atque consistunt, nos diuinis instituti rebus, nõ sanctissimæ Theologiæ ad sui nos cultum excitantis vocibus moueamur? Pergite iterum pergite, vestrasq; omnes cogitationes quos laus excitat, quos gloria iuuat, ad hos præstantissimos sapientissimosq; viros imitandos dirigite, qui tanta ceperunt diuinæ huius philosophiæ cupiditate flagrare ut eos nec rei magnitudo atq; difficultas nec labores aut sũptus, nec morbi aut pericula,

nec

nec. vlla demũ quæ cæteros detinere solēt im-
pedimenta retardauerint. Quos ego hac
solēni legatione ab amplissimo domino meo
Cancellario vobis presentibus, & audien-
tibus omnibus, ad amplissimam digni-
tatem, ad premium quod maxi-
mum suis virtutibus dari po-
test, accipiendum pu-
blicè voco.

Dixi.

*

Pro domino Ioan-
ne Emanuele Hispalensi De-
cano Meritissimo. En-
chomyon.

*VNC tandem intel-
ligo Emanuel vir doctis-
simè pariter & illustris
verissimū illud esse quod
Lyricorum scripsit gra-
uissimus ille, præstantissimusque Poëta.
Fortes nimirum creantur fortibus & bo-
nis, est in iuuenicis est in equis parentum
virtus. Nam cū clarissimos maiores tuos,
cum generosam, ac regiam stirpem tuæ no-
bilitatis, & sanguinis, cum deniq; gloriã,
& summorum hominum qui in tua vete-
ri & illustri familia celebres extiterunt
splendorem atque amplitudinem, & tan-
tam in te ipso præstantiam virtutis, inge-*

nij, fortunæ existimationisque considero:
facilime non solum ad suspicandum, verũ
etiam ad credendum adducor, nõ in arbo-
ribus tantum, aut brutis animantibus vim
quandam esse quæ ad gignendum, & pro
creandũ plurimũ valeat, sed hominũ quo-
que virtutem, & excellentiam vt plurimũ
in suã sobolẽ atq; posteritatẽ infundi. Ita-
que mirari iã desinamus quæ sit causa tuæ
huius in omnivirtutũ genere probitatis, cũ
ab his parẽtibus oriundus, profectusq; fue-
ris, quorũ alter ab illo sanctissimo ac reli-
giosissimo rege Ferdinando, qui Cordubã,
Hispalim, totãq; ferme Bethicam provin-
ciã in suam ditionẽ ac potestatem redegit,
& cui magna belli cõtentione manum cũ
hoste conserenti suppetias è cælo venisse
nostrorum annalium monimentis atque te-
stimonio constat: Alter verò ab antiquissi-
ma: splendidissimisq; titulis insigni Cer-
darum

darum familia, necnon à Roderico illo
 Viuario (Cyd vocant alij) viro excellen-
 ti virtute, & incredibili pietate prädito
 initium originemq; ducebat. Quorũ tan-
 ta in qualibet honesta laude apud omnes
 gentes dignitas, admiratioque fuit: vt non
 eos magis in cælo eximius maiorũ splendor,
 atq; inaudita nobilitas, quam verum ani-
 mi decus, & admirabilis vitæ totius qua-
 si concentus quidam ex hominum peruul-
 gato sermone collocauerint. Quanquã in
 hoc nõ vsq; eò me faciet oblitũ pudoris &
 instituti mei vel tua suauitas morũ, vel di-
 uinitas ingenij, vel facilitas & altitudo
 animi, aut illa postremo quam inte om-
 nes existimant, quasi lumen aliquod elu-
 cere sanctitas, & religio: vt quanquam
 hæc omnia eiusmodi esse fatear vt te pro-
 pter illa solum nec immerito boni dili-
 gant, nobiles admirentur, tota demum

E 2 Hispa

Hispania laude atque prædicatione quo-
tidiana celebret: non multos etiam extitisse
cognoscam, quos tamen si boni parentes
atque honestissimo loco nati, amplissima
familia, multa illaque præclara suorum
exempla ad memoriam laudum domesti-
carum, & illustrandam antiquitatem suam
excitabant: magna illi tamen rerum per-
mutatione stirpem suam dedecorantes tur-
pissimè, ab illa perenni contestataque suo-
rum claritate de generarunt. In qua tamè
infamia quo plures fuerunt: eò tua virtus
cum summa laude magis enitescit, qui
& optimam illam quã à tuis patribus hæ-
reditatem accepisti, gloriam dico virtutis
quæ omni patrimonio excellentior est, non
minori quam idem ipsi compararunt, dili-
gentia tueri & conseruare curasti: & ta-
lem te semper circa tuas omnes vitæ ratio-
nes, ac singula officiorum momèta præbui-
sti.

33
sti: qualem te esse oportebat, atque tuus
honos qui certè cum sit amplissimus vigila
re te dies atque noctes intentisque oculis
intueri iubet suo iure quodammodo postu
lare videbatur. Quod ego nisi amplū per
se quiddam, atq; magnificum esse fatear,
Et ita magnum ut nullius tanta sit vber
tas copiaque dicendi, quæ id non dico lau
dare, sed aliqua ratione explicare possit:
amens profectò sim, atque omnibus consi
lijs præceptis, ac deuius, sed alias inte mul
tas virtutes esse videmus, quæ ut sunt ma
ioribus quasi Theatris propositæ: ita Et
tibi vberiore segetem gloriæ, Et maiores
omnibus admirandi afferunt occasiones, ut
nullus ex tanta hominū multitudine aut tā
ignarus imperitusq; rerū possit inueniri, q
non eas planè cognoscat, aut tam inimicus
virtutis, laudisque inuidus qui de illis vl
la vnquam atate conticescat. Nam quòd

adoleſcētia ſingularis homo, magnis in for-
tunis, & copijs quæ maxime ad volupta-
tes illecebræ, & inuitamenta eſſe ſolēt, ſic
te ſemper animo cōſtitueris, vt ſi tibi etiam
quod licuerit in ætate illa infirma quiſquā
obiecerit: tamen id ipſum falſum reperia-
tur. Et in iuuentute quæ cū magis aliquan-
tulum corroborata ſit ætas, iamque homi-
nes in ea ſui iuris quodammodo incipiant
eſſe quaſi flabello quodā excitatas in ado-
leſcētia cupiditates ventilare ſolet: illū cō-
ſtantia & ſtabilitate quadam perpetua
curſum fœliciſſime tenueris, vt nec tenuiſ-
ſima quidē rumoris aura ſplendorem tui
nominis obſcurauerit: quātam te putas ex
ea re laudem comparaſſe? Quātam cele-
britatem ſermonis hominum conſequutū
eſſe? Ad quātam te denique gloriam qua
ſi gradibus aſcendiſſe? Etenim ſi te ſapien-
ter gratia, nobilitate, ingenio, honoribus,

36

potentia, opibus, multis magnisque bonis
circunfluentem & in gremio (quod aiunt)
luxuriantis fortunæ positum à voluptati-
bus, à iocis, à turpitudine, à pravis postre-
mo cupiditatibus quas natura ipsa secum
affert, & adoleſcētia profundit, tantū ab-
stinuiſſes: quis te nō summis laudibus ef-
ferret? cōmēdationibus in cœlū extolleret
teq; dignū memoria & immortalitate pu-
taret? Nūc verò cū nō solū ab his te itegrū,
caſtūq; ſeruaueris, prudēter moderateque
vixeris, tuāq; totā atate sine vlla dedeco-
ris ſuſſpitione traduxeris, ſed te etiā curis
laboribusq; tradideris, te ſemper in virtu-
tis & optimarū literarū ſtudio collocave-
ris, neque id ſolū ſed tāta cura & cogita-
tione ad aſſequendā ſcientiarū omniū regi-
nā, ac principem Theologiam incubueris:
quis te humano ſanguine ortum, ac non
propè diuino ſemine procreatū exiſtinet?

Quis te mortalem ac non memoria sempiternum? Quis te tandem in terris, ac non illo cætu concilioq; cælesti constituendum esse iudicabit? Nec enim attinet in præsentia referre diem illum clarissimum & infinitæ laudis plenissimum quo in æde diui Ildefonsi conuocati sumus, dum publicè Academia Complutensis amplissima Caroli Quinti Imperatoris exequias celebraret, dum iusta illius funeri solueret, atque suo tandem squalore & fletu summi principis desiderium memoriamq; renouaret. Quo die tu ex superiori quodam loco frequentissimo Senatu, magno literatorum hominum concursu, inaudita frequentia, totiusque Academiae celebritate meredibili concionatus es, quo quid potuit esse sapiētius? In communes hominum miserias, in varios casus & ancipites, in fortunæ ludibria, in tragicos exitus & vehementer

ter calamitosos inspexisti, quo quid potuit
 esse præclarior? De varijs vitæ præmijs, de
 spe immortalitatis, de fide, religione, deq;
 temporibus christianaë Reip. difficilimis,
 & turbulenta quorundam hominũ per-
 ditissimorum ratione noua quædam misce-
 re, & concitare mala studentium dispu-
 tasti, quo quid in eam sententiam dici po-
 tuit accommodatius? Manebit (crede mi-
 hi) manebit eius diei fama, & tanta lau-
 dis memoria in omnium gentium sermo-
 nibus ac mentibus in hærebit, neque vn-
 quam tam erunt ingrati Cõplutenses om-
 nes, vt gloriam illius diei partã iactent, &
 ostentent: te autem per quem eam sunt cõ-
 sequuti non grata etiam recordatione pro-
 sequantur. O singularem sapientiam quæ
 tantum in te habes, o virum post hominum
 memoriam felicissimum, quæ tam imme-
 mor posteritas erit quæ te semper non cele-
 bret?

bret: quæ tã ingrata litera quæ te nõ exor-
nẽt? Quæ deniq; tã nihil de se cogitãs ætas
& sæculorũ memoria quæ te nõ illustret,
aut de tua vnquã præclarissimã gloria
possit obliuisci? Salve primus omnium ad
amplissimum, tuis quæ maximis laboribus
debitum præmiũ accipiendum tota plau-
dente, & consentiente Academia Cõplu-
tensi vocare, primus in omni disciplinarũ
genere, triumphum & Lauream insignem
cunctis approbantibus hominibus pro-
merite: atque facultate dicendi, & in hac
cœlesti Philosophia gloriam consequute
maiores: quanto plus est nobilem ac præ-
potentẽ, quã infimum & vulgarẽ homi-
nem ad id peruenisse. O urbem illam fœli-
cissimam, Hispalim dico Hispalim ma-
gno cum totius huius amplissimi senatus
plãgore, & illius plausu, quæ te deiceps in
suo gremio suisq; cõplexibus est habitura.

Gloria

Gloriari enim imprimis poterit habere se
 praesidē cū genere, tū virtute omni clarissi-
 mū, perfectū & absolutū oratorem nobile
 & praestantē Philosophū, optimū sanctis-
 simumque Theologum, virū denique cuius
 similes paucissimos vnquā vlla aetas tulerit
 in omni rerum maximarum studio praece-
 lentem. Fruere iam igitur, atque optimis
 auspitijs fruere tanto tuo bono, cui tamen-
 si fortuna ipsa plura omnium testimonio tri-
 buit quā potuit: minora tamē quā decuit,
 & magnitudo tuorum meritorum postula-
 bat est elargita. Plura tu et maiora illa qui-
 dem de te ipso praestitisti, vt iam mihi pla-
 nē ipsam fortunam vicisse quodāmodo vi-
 dearis, siquidē ad eam te illa gloriā erexit,
 quae cū incerta est & caduca: tum si quid
 habet in se laudis (quod certē maximū est)
 tuorū id potius virtuti, & sapiētiae quā
 illius temeritati refferri debet: tu autem

tuis rebus gestis ita in hunc usq; diem cun-
ctorum opinione floruisti, dum alto & ex-
celso animo diuinæ sapientiæ studium am-
plexaris, in quo vera nobilitas ac diutur-
na consistit: ut & tuis iam posteris quan-
quàm illi noti non essent nobilitatis initiũ
atque virtutis exemplum esse posses: & li-
cet in his ambiendis honoribus nulla ra-
tio tuæ dignitatis aut præstantiæ generis
haberetur: tamen tua te merita si non di-
co cæteris ante tulissent nè hoc verbum in-
solens cuiusquam aures offendat at certè
quenquam anteponi tibi aut præferri mi-
nimè paterentur. Quare dum te ad purpu-
ram & Galerũ inuictissimus noster Phi-
lippus quod tua iam nobis dignitas, polli-
cetur, aut ad similem alium honoris gra-
dum summa cum tua laude obtinendũ am-
plificandumque vocat: accipe has literas
quæ in hoc Doctorem ordine & amplissi-

mo

mo loco in quo hos omnes excellentes viros
positos esse vides, te quoque si modo crasti
no die quò moris est Academia præstò ad
fueris collocabũt. Eas mihi sapientissimus
dominus meus Cancellarius ad te dedit.

Pro Magistro
Calleja.

NON patiuntur me tuæ
maximæ clarissimæq; vir
tutes diutius commorari
Calleja Doctissime, quin
tamen si tu semper ille fue-
ris, qui sine venditione ac sine populo te
ste honestissimè vixeris: illamque tuos in-
tra parietes domesticam commendationẽ
alueris, quam pauci eorum vnquam sunt
assecuti, qui rumusculos, qui vulgi volun-
tates, qui deniq; omnes umbras etiam fal-

sa

se gloria cōsectantur avidissimè: nō te ho-
die tuis decoratū atq; honestatū laudibus
in oculis doctissimorū virorū visendū, et
ad nominis tui celebritatem spectandum
proponā. Habent enim hoc benefacta, vt
quāvis cōtenta sint consciētia ipsa quæ pro
amplissimo semper habita est Theatro: nec
plausum aliū aut lucrū desiderent, quam
quod ipsa virtus pulcherrima sibi merces
concedit: nescio qua tamen ratione in luce
se collocari quodammodo, et siuē ad suā
gloriam, siuē ad fugiendam insaniam mul-
titudinis corrupte semper de tacita cuius-
que virtute iudicantis in hominum con-
spectu gaudeant, animis que versari. Quæ
cum ita sint, letari utique debes vir præstā-
tissime, siquidem iam prospero flatu fortu-
næ ad optatos exitus prouectus, tuas in-
telligis eximias virtutes non solum exi-
mio per se vt semper fulgore collucere: sed
positas

positas illas esse in hominum quotidiano sermone, qui te assidue immortalibus efferunt praconijs, atque honorifica & plena vberime laudis admiratione prosequuntur. Sed quid hoc non faciant? Quotus enim quisque vnquam inuenietur, qui virtutibus omnibus continentiae, gravitatis, iustitiae, fidei, Religionis, non dico tibi anteponi, sed comparari cum tua maxima, laude aut pari tecum decertare conditione possit? An haec forsitam leuia & non grauisima praecipue in viro Theologo esse ducis, quae tametsi adiuncta tua istae fortunae diuinitus non essent, tamen illa te solum admirabilem, ac penè diuinum ad nunquam interituram hominum recordationem efficerent? Quid quod ingenio et industria perfecisti, vt quemadmodum omni virtute inter ceteros eminebas: ita etiam studio, sapientia, nocturnis, diurnisque vigilijs à

nemine

neminè superari vincique posses. Nam si
Philosophiam primum ante oculos propo-
namus, tui extant in eam omnium senten-
tia clarissimi & nobilitati labores, si rerũ
occultarum & admirabilium scientiam
incredibilem, tua est exquisita doctrina et
singularis industria cum dignitate & sa-
pientia cuiusque conferenda. Si animum
liberalitater eruditum, atque sacrarum li-
terarum cognitione splendidum & excul-
tum, si perfectum ingenium, si acre synce-
rumque iudicium, si denique laudem pu-
blicas contentionibus quæsitam atque col-
lectam, inte certè summa sunt omnia, nec
eorum quidquam nisi qui minus bono in-
te fuerit animo desiderabit. Quo fit ut
cum tot labores pertuleris, tot molestias
exhauseris, difficultates, exorbueris, ac de-
nique tot perpesus incommoda, vir omni
doctrina & laude cumulatissimus evase-
ris:

is: cum his præstantissimis viris qui simul
in eadem quatuor causa fuerunt de dignita-
te contendas, ac dulcissimos eas in ample-
xus matris Academia, quæ te iam (vt
par est) in hunc doctorum ordinem amplissi-
mumque senatum cupit ascribere. Acci-
pe igitur eius nomine à sapientissimo do-
mino meo Cancellario missam schedulam,
inqua si de more veteri in diem crastinum
comparueris: debitam tuis laboribus Lau-
ream pollicetur.

 Pro magistro Ce-
noz Cantabro.

ENTIO me iam al-
tis vocibus à Cantabris
vocari Cenoz eruditissi-
me, quos vt antea tuba-
rum sonitus, bellici tumul-

F

115

tus, gladij fulgentes, atq; districti, cruenti
mucrones, arma denique propter assiduas
præliorū cōtentiones ferocitate exultantes
immodicè delectabāt: ita nūc plausus gal-
lorū & cātus, acuta illustriaq; ingenia, la-
bor & industria, literarū cultura, musarū
deniq; familiaritas, & cōmertiū, fama iā
atque immortalitatis desiderio flagrantes
ad se totos cōuertunt. Didicerūt enim iam
vsu & experientia, longè esse securius lite-
rarum, quā Armorū opinione niti, domi,
q̄ foris, in otio, q̄ in acie, cū libris, q̄ cum ho-
stibus periculoso & ancipiti Marte decer-
tare. Quod vnū præterquā quòd multorū
iam potuit exemplis verū esse apparere (tu-
lit enim vt suos cuique nationi relinquam
eadē quæ te genuit Cantabria multos om-
ni doctrina & sciētia perfectos cōsumma-
tosq; viros) tamen quantū in se habeāt di-
gnitatis literarū studia, quantū splēdoris
quan,

quantū laudis & gloria, q̄ nō incerta in se
cōmoda, quātas vtilitates, fructus, adiu-
menta, subsidia, solatia secū afferant, si nō
satis omnes mente ipsa & cogitatione cō-
plexi sunt: à te hodie viro sapiētissimo quē
presentē omnes summa cum voluptate in-
tuentur constare id luce clarius intelligent
& videbunt. Quanquā si literæ dignita-
tem afferunt: quæ adhuc tibi dignitas? nā
de laude quam est adeptus nihil disputo
est enim amplissima cūctorum iudicio quæ
igitur tibi dignitas? Certè maior, quàm his
omnibus qui honoribus, qui diuitijs, qui
opibus & potentia florentes inani se qua-
dam iactatione & leuitate Deos esse cre-
dunt. Nā quid amplius homini, quid aut
gravius, aut magnificētius euenire potest,
q̄ coli, diligi, amari, summo in precio habe-
ri, in hominum mētibus versari, cōmenda-
tionibus in cælum efferri, & vnum esse in
F 2 quem

quem boni omnes mentes oculosque con-
uertant, quem suspēsi semper intueantur,
quem obstupefacti admirentur, quem in-
tento digito monstrent, & quē nemo qui-
dem inimicum velit, amicum autem habe-
re, cum eo colloqui, & assiduē versari: om-
nes in lucro atque summa in laude ponen-
dum esse arbitrentur. Hæc vera dignitas
est, hæc vera gloria, hæc diuturna, hæc nū-
quam inueterascet, hæc te mortali cōditio-
ne natum, immortalē efficiet, hæc te nū-
quam deseret, semper comitabitur: quo-
que plus ætatis ac vetustatis accesserit: eo
te reddet magis admirabilem hominū me-
moriæ sempiterna. Sed non satis erat Can-
tabria, equis atque armis esse præferocem,
prælijs atque pugnis insignem, nobilitate
præclaram, multis tropheis clarissimisque
victorijs illustrem: nisi ad suam etiam præ-
stantiam studiorum adiūcta esset fortuna,

atque

atq; vt in re bellica, ita & in literaria nobiscum de laude gloriaque contenderent? Quid Marti cum Pallade? Quid stylo cum gladio? Quid pileo cum galea, quid musis cum bello. Fœlix quidem patria illa, atque iterum fœlicissima parens & altrix excellentium virorum, in qua non solum homines vibrare gladios, contorquere hastas, congregi fortiter ac dimicare cum hoste, verum etiam ingenio, studio, sapientia, aequales omnibus, nemini inferiores esse didicerunt. Quod tu planè satis ostendis vir sapiētissimè: qui vt minoratua præmittam studia, postquam te totum philosophiæ tradidisti, in qua tamen quid profeceris tuorum malo vocem discipulorum, quam meam amplissimum hoc Theatrum exaudiat, ita dum ardenti & inflamato animo in diuinæ sapientiæ peruestigationem incumbis probasti te omnibus: vt ne-

mo sit in tanta ista frequentia, qui te non
summopere laudet, quique non amplissi-
mum deberi locū tuis meritis arbitretur.
Non hic iam arbitror opus esse ut splen-
dorem & gloriam tui generis quæ ab in-
signi & notissima Zenonum domo prose-
cta cum ipsis Cantabriæ finibus termina-
ri, & longè lateque in Galliam vsque per
amplissimas familias diffundi ac dilatari
putatur, longo an fractu & circumscripto
Orationis ambitu celebremus, nec ut tuā
immixtam modestiæ gravitatem modera-
tionemque animi, qua mirifice hominum
voluntates ad tuam laudem & benevolen-
tiam allicis honore. verborum prosequa-
mur, nec facillimos tuos mores iuuen-
tatem optimè traductam, atque alia quam
plurima præclara quidē tuæ dignitatis in-
signia ante oculos omnium collocemus. Satis
enim fuerit ea nos breviter dicendo studia

per

44

percurrisse, in quib⁹ tu maxime à pueritia
vsq; ad hanc aetate elaborasti, & in que tue
oēs cura & cogitationes incubuerūt, quae
cū te adhuc nobilitarūt, tū eā tibi in poste-
rū gloriā pepererūt, quā nec fortuna vnq̄
temeritas, nec temporū aut inuidiæ labe-
factabit iniuria. Quare perge faeliciter ad
honores quos tibi amplissimus hic senatus
& Academia sanctissima ex eo tempore
quo te lactentem adhuc paruulum, & suis
agnouit vberibus inhiantem decreuit. Ad
eos te iam dominus meus Cancellarius il-
lius nomine vocat, factū igitur nē frustra
ego legationem istam plenam festinatio-
nis, & pulueris suscepisse videar. Accipe
ergo has literas quae si fidem illis adhi-
bueris: multò plenius & cumula-
tius quaecunque dixi te-
stantur.

Pro Magistro

Ximenez.

INTER alia multa
quæ diuinus ille Plato
scripta posteritati reli-
quit, Ximenez sapien-
tissimè, illud imprimis
tratum ac celebratum est, quod assiduis et
crebris in vita ipse sermonibus vsurpabat,
virtutis nimirum ramos ex sudoribus, la-
boribusque nasci. Quibus verbis intellige-
bat ille, frustra homines qui ad virtutem
contenderent, ingenio, & amplissimo The-
sauro memoria florere, frustra illius viden-
di formam cupiditate inflammari, & re-
bus omnibus quæ sub cælo sunt ornatos at-
que beatos circumfluere: nisi, se infinitis
frangerent laboribus, nisi se gravissimis cu-
ris angoribusque committerent, & nisi tan-
dem

dem in illius inquisitione sæpissimè de salute & incolumitate ipsa dimicarèt. Quod quàm benè, ac sapienter à principe philosophorum dictum sit: multorum nos experientia docet quotidie, siquidem videre licet quamplurimos tanto ingenio, tanque magna & incredibile vi quadam nature præditos, nihil vt videatur in vita hominũ iudicio reperiri posse: quod non ipsi valeãt facillimè atque minimo negotio consequi: & tamen dum sibi nimium præfidentes diligentiam, industriam, nocturnos diurnosque labores obliuiscuntur, ita ad extremũ illorum retardari conatus, & inanes quos ad studia faciebant impetus infringi solent: vt nulli postea aut minus ingeniosi, aut magis à literis, & bonis musis auersi extitisse vnquam videantur. Sed tu longè alia ratione vir sapientissime ad virtutem in arduo quodam & alto loco positã con-

tentis

tentis itineribus processisti, cui nunquā excellens, ac diuinū ingenium tantopere animos extulit, nūquā tā insolentē, atq; tuā te dignitatis imemorē, oblitūq; reddidit: ut optima tantū natura, nō sudore quoq; & exercitatione, suauitate quadā, & altitudine mētis, nō multis etiā laboribus, et assiduitate illā investigādā putares. Qua tamē in re licet oēs maximā fuerint gloriā cōsecuti: tamē tua profectō laus nulli cedere, aut cuiquā ex parte vlla inferior esse debet, quæ tot tibi ac tātis cōstitit periculis, quæ tot scopulis præteruectis, mōstris, portētisque deuictis quesita partaq; fuit: ad quam inquirendā te excelsitas quadā animi, nō gratia popularisq; fauor, pulchritudo ipsa virtutis, nō vulgi plausus, nō sollicita honorū ambitio, in tanta cōstitutū inopia, in tāta egestate & rei familiaris angustia impellere potuerūt. O virū omni prædicatōe dignissimū

dignissimū cui tāti à pueritia ipsa virtutis
& honestatis admiratio fuit: vt te nec pau-
pertas, nec mendicitas (qua præmente opti-
mis interdū ingenijs spes solet infringi) quid-
quā impedierit: quominus virtutē quā aliū
gloria ducti, pudore aliū, multi honorū inex-
plebili, et insatiabili cupiditate auidissime
cōsectātur: tu ipse nō emolumēto captus ali-
quo, nō precio delinitus, Sed ardentissimo
tantū illius amore saucius terra mariq; (vt
vulgò dicitur) conquisieris, conquisitam in-
ueneris, inuentā fortiter, ac summa semper
cū grauitate retinueris. Nec enim hac di-
co P. q̄ hic vir sapientissimus à natura &
consuetudine dissideat hominum gloriam
expetentium, tam enim est laudis aui-
dus, quā qui cupidissimus, tam sitiens ho-
noris, quā qui appetētissimus, nihil est qđ
magis expetat, quam honestatem, quā lau-
dem, quā dignitatem, quā decus: sed vt

omnes intelligent, id illum semper præocu-
lis habuisse, id cogitasse, nihil esse amabi-
lius virtute, nihil hominibus excellentius
à cælo datum, nihil melius, nihil vtilius, ni-
hil denique quod maiorem animis afferat
voluptatem, aut quod æquè ad bene vivē-
dum incitet, & ad gloriam minimè cadu-
cam adipiscendam adhortetur. Testis est
philosophia, cuius nulla pars tam recondi-
ta est & abstrussa, quam tu non singulari
fueris industria perscrutatus, testis est am-
plissimus ille locus quem in publica hono-
rum renunciatione, non turpi largitione,
aut corruptelarum illecebris, sed tuã pro-
pter ingenij magnitudinem & admirabi-
lem famam virtutum incredibilium es cõ-
secutus, testis est inaudita quædam diuinæ
huius scientiæ, atque disciplinæ cognitio,
necnon publicæ tuæ disputationes quæ cū
multorū in se hominū studia conuerterūt,

tum

41
tum etiam magnā quandā & mirificam
tui nominis & honoris in posterū expecta-
tionē cōcitarunt. Quod cū ita sit vir sapiē-
tissime, eadem virtus hodie amplissima ti-
bi præmia, quæ te quoad vixeris, infinita
laude cumulabunt, nec post mortē deserēt,
sed te vivum in hominum memoria retine-
bunt, pro laboribus ad difficultatibus im-
mensis, pro malis & incōmodis, quæ dum
ad illam passis (quod aiunt) velis conten-
dis fortiter constanterq; tulisti, grata inte-
quadā animi recordatione decernit. Ad
ea igitur accipienda fac ut sis expeditus,
quæ nē falsa esse aut cōmentitia forsitan
arbitreris. Accipe quam mihi ad te totius
Academia consensu literatissimus domi-
nus meus Cancellarius syngrapham de-
dit, eam expende diligenter si quod tibi
nuntiaui verissimum esse cupis, optasque
videre.

Pro

Pro Magistro Didaco Lopez.

AMETSI tuæ virtutis splendor, gradus honoris, amplitudo, decus, & ornamentũ, doctè ad modũ Didace Lopez, vt nonnulla de tua laude, atq; optimo in literis progressu, dicerẽ, cuncto penè audiente Cõplutensi Senatu, quẽ tuorũ studiorũ auctore, testem, laudatoremq; semper habuisti non me paratum alioquĩ, atq; ad id faciendum studio iam, & voluntate incitatũ grauissime impellerent: tamẽ tuorũ maxima discipulorum frequentia, qui vt tuas virtutes omnes, quas in suis animis iam diu collocatas intuentur, positas eas videãt, & cõstitutas hodie in media luce totius huius *Academiae sanctissimæ* læti atq; alacres

conue

cōuenerūt: praterire me minimè tacitā su-
 stinuisset. Agerēt enim omnes mecū, atq;
 lege contenderent, dū tuā alij honestissimā
 & laudatissimam ante actam etatem, alij
 moderationē animi, constantiā & graui-
 tatem nonnulli, alij excelsum, & excellēs
 ingenium, vigilantiam & assiduitatē om-
 nes in illis erudiendis, perspicuitatē, & fa-
 cilitatē in docendo, scientiā in philosophia
 atq; deniq; perfectā & consummatā in re
 Theologica eruditionē ante oculos omniū
 constituerent. Quibus ego rationibus nisi
 adducerer, ut onus hoc laboris suscipere,
 teq; in summa laude ponendum, & cū his
 maximis uiris oratione nostra celebrandū
 existimarē: essem planè ferus ac ferreus iā-
 que prorsus videre videor, quanta mihi de
 inde pugna cum bonis omnibus, quā in-
 stum odium, quanta procella esset atq; iē-
 pestas inuidia subeunda. Hanc ergo omni

conten

contentione & velis (quod aiunt) atq; re-
mis fugiamus, non enim committam, vt
meum quisquã hodie qualecunque de tuis
laudibus fuerit iudicium, testimoniumq;
desideret, cum præsertim non ab imperito,
& experti totius eloquentia adolescenti,
sed à consummato aliquo Oratore laudari
debeas, qui totum habes Cõplutense gym-
nasium tuæ virtutis & existimationis buc-
cinatorem. Habes enim imprimis (vt alia
multa relinquam, quæ si vellem persequi
dicendo, nunquam modum aut exitum o-
ratio nostra esset habitura) tantam in om-
ni genere virtutis excellentiam, tantam
vim, & suauitatem ingenij, tam denique
ad res maximè occultas, & inuolutas per-
spiciendas acre intelligensque iudicium:
vt mihi satis superque prudentes habeantur
qui hæc tanta bona quanta inte obstu-
pefacti homines admirantur quotidie non
dicam

dicam assequi, sed quanta illa sint memo-
 ria & cogitatione complecti possint. Nam
 ut philosophiam omittamus, ex qua ta-
 men non infimus, aut vulgaris honos ad
 tuam laudē accessit, & humanitatis quæ
 vocantur studia in quibus etiam non fru-
 stra tuam operam posuisti, eam es in hac
 cœlesti disciplina, postquam te mente &
 voluntate in eius studium coniecisti no-
 minis celebritatem adeptus: quæ te glorio-
 sè augebit, ornabitq; quotidie, quæ te nun-
 quam ex hominum mentibus excidere su-
 stinebit, & quæ te tandem nisi tu ipse tibi
 defueris, noluerisque turpi defectionis no-
 ta, ab ea quam es ingressus laudis plenissi-
 ma imitatione discedere: in sublimi aliquo
 fortunæ dignitatisq; gradu honorificè col-
 locabit. Ad dam etiam illud ad extremū
 non studio tuæ laudis amplificandæ, illum
 te videlicet esse qui omni doctrina & li-

G bera

beralissimis studijs apud omnes præstan-
tissimus habearis, & in quo vno iure opti-
mo nobilitas cū virtute, prudentia cū libe-
ralitate, iusticia cum fortitudine, continen-
tia cum cæteris omnibus quæ harum sunt
ministra comitesque virtutum de laude
inter se mirifice victoriaque contendant.
Hæc tibi hodie satis fuerint: quò ad vbe-
rior aliquis cōtingat orator qui te plenius
cōmendet, magnificentius exornet, altius
& sublimius extollat, quiq; dignior sit, vt
se liberius & securius in tuarū laudū pela-
gus effundat. Quāquā si præssiū id intue-
ri, & contēplari libuerit: firmiori nullius
laudes argumento esse poterunt, talem te
esse videlicet qualem omnes de tua virtute
tacite suspicari debent: quàm hæc literæ sa-
pientissimi domini mei Cancellarij quibus
te totius Academia nomine ad amplissi-
mos honores iampridem tibi ac diu debi-

tos iubet accersiri. Eas ergo accipe, reque
in his qua tibi imperata sunt exequendis
diligentem atque sedulum exhibe.

Pro magistro Ioan- ne Garfia Numantino.

S S E M profecto in-
gratus, nec solum ingra-
tus quod ipsum graue est:
verum etiam impius ap-
pellari possem præstan-
tissime Ioannes, si cum de horum excellentium
hominum sapientia et virtute disputo, di-
scessissem hodie quin tuas etiam laudes ho-
norifica mentione aliqua prosecutus essem,
nec te patriæ nostræ (que cum chara mihi sepe
ut omnibus tum uero dulcis atque iucundissima
fuit) plusquam pro mea virili parte splendidum

G 2 oratio-

oratione atque celebrem reddidissem. Nā
cum primum illud à me susceptum sit onus
longè laboriosum, in quo quàmuis mihi
non ista in qua sum tecum patria fortuna
cognitus esses: de tua tamen tacere virtute
nullo modo possem, & illa deinde tua sit
probitatis & bonitatis ingenij frequens
apud homines admiratio, quæ latere aut se
diutius occultari non patitur, sed quæ suæ
laudis testes atque indices ab vnius cuius-
que pectore voces elicit & extorquet: pla-
nè tibi non illam quam & tuis meritis de-
beo quod parum considerati, & huic offi-
tio nostro quod esset omnino dissoluti ho-
minis fidem prestitissem, nisi te quoque cū
ad id etiam præstandum multæ nostræ &
maximæ necessitudines meū graviter ani-
mum impellant, veris, diuinisque commen-
dationibus exornatum in tuo regno collo-
cassem. Verum tamen cum videam quam
excelso

51
excelfo & illustri loco sita tua gloria sit,
& me ipsum omni benedicendi praesidio
desertum ac destitutū intelligam: vereor
acriter ne plus oratio nostra vituperatio-
nis apud sapientes doctosq; viros qui nos
ex omni parte circumstant & tui sunt stu-
diosi, quā bona gratia apud te, cui mul-
tis iustisque de causis vellem satisfacere, ho-
dierno die sit habitura. Sed nimirum au-
dendum audendum est (vide quantum au-
datia ex mea inte voluntate & sapientia
tua nunc mihi dicenti apud senatum am-
plissimum oboriatur) nam si te non satis
pro dignitate, pro meritis, pro laude & am-
plitudine tua, quodque non minus est pro
votis & ardentissimo in te amore nostro
commendabimus: at certē pro viribus &
facultate nostra id faciemus, neque quem-
quā in hoc toto literatissimo consessu tam
iniquum rerū aestimatorem fore arbitror

qui si parum à me cumulate tuis fuerit ho-
die virtutibus persolutū: non id earū po-
tius magnitudini atq; difficultati, quàm
mea natura imbecillitati ascribendum tri-
buendūq; putet. Accedamus ergo, & ut a-
lia quamplurima missa faciamus, quæ om-
nium testimonio longū infinitumque ser-
monem desiderāt: quod tantum tamque di-
uinū existet vnquā ingenium, quæ tanta
orationis facultas & copia, quæ non dico
augere & exornare dicēdo, sed numerare
satis aut cōsequi possit, quæ à te prudenter
nō minus & grauitate, q̄ sancte & religio-
sè dū huius Academiae sanctissimæ clauū
tenuisti, dum gubernacula huius Reip. li-
terariæ tractasti, omnium hominum prædica-
tione gesta esse dicuntur? Ecquem obsecro re-
cordari possumus, etiā si ab ultimo nascētis
Academiae principio summorum virorum
memoria repetamus, qui aut se melius qua-

tenus

tenus in illa fuit qua tu celsissima sede ho-
noris, & gloria, probauerit omnibus, aut
qui sui tristius studiosis desiderium relique-
rit. quam tu ipse, postquam amplissima di-
gnitate perfunctus molestam illam de more ve-
teri & negotiosam admodum prouinciam
deposuisti. Quando fructus Academia ce-
pit uberiores? Quando magis optima studia
vignerunt? Quando se acrius ingenia, & in-
uentus labores ostentauerunt? Quando facundio-
res in omni doctrinae partus extiterunt? qua-
do magis tumultus, odia, dissidia, inueni-
les impetus & furores, seditioes atque discor-
diae tacuerunt? aut pacatiora omnia magisque
tranquilla in summa pace concordiaque vixe-
runt, quam eo tempore, in quo tu tanta istam
Reip. molem tuis humeris tanquam caelum
Hercules ille sustinebas? Vidi ego vidi fre-
quenter & hisce auribus audiui, cum multo
rum interesset sermonibus, ac de te mentio saepe

numero facta esset: sapientiam in te alios
laudare, alios constantiam & gravitatem
susplicere, iustitiam & in rebus omnibus
moderationem cunctos penè admirari, ar-
dentissimam in deum pietatē alios & san-
ctimoriam extollere, virtutes denique om-
nes qui de te strictius & angustius sentie-
bant, tibi vni effusè liberaliterque largiri.
Non hæc nugatoria sunt, non fabulosa,
non ficta aut commētiria, sed certa omnia
perspicua, & cū veritate ipsa maximè co-
hærentia. Nec enim adeò patria charitas,
& meus in te ardor animi (quæ duo certè
plurimum possunt) ita me vnquam à consi-
lio & mente dimouebunt: vt rationē pror-
sus offitij mei, & horum lectissimorum vi-
rorum qui si mentirer testes essent impudē-
tiæ nostræ, autoritatē obliuiscar. Sed quor-
sum dicet aliquis tam longa, tamq; alte re-
petita de rebus minimè ad studia pertinen-
tibus

tibus disputatio? Ut intelligat omnes, glo-
 riosissimam illam quam per integrum an-
 num dignitatem obtinuisti, doctorum at-
 que nobilitatis comitatum, regium appara-
 tum, & magnificentiam, concessos deni-
 que fasces antecedentibus licitoribus nun-
 quam tibi tantopere animos extulisse: ut
 vel minima tuorum facta fuerit studiorum
 intermissio, quae tantum absunt ut quid-
 quam detrimenti ceperint, aut incommo-
 di aliquid contraxerint: ut illis etiam plu-
 rimum accessisse utilitatis omnium testi-
 monio credatur. Sed quid non accesserit,
 cum tibi semper pro voluptate virtus &
 gloria, pro delitijs studia, pro quiete & o-
 tione vigiliae, pro amicis & familiaribus
 Musae, libri etiam & volumina pro asse-
 ctatoribus & coniunctissimis extiterunt,
 & cui vix respirare à molestissimis occu-
 pationibus, aut ex diurnis emergere nego-
 tiorum

riorum fluctibus concessum erat, cū in studio ac literis diligenter collocabas totū id quantulum cumq; tibi optatum, otium ac desiderata libertas permittebāt. Praeclara quidē res & magno viro atq; sapiente digna quae declarat, nihil tibi vnquam fuisse iucūdius otio literato, qui cū tuis humeris onus Aetna (quod aiunt) grauius sustine res: interdū te tamen tanquā in portum à cætu hominum & frequētia in solitudinē recipiebas, vbi & animū ad studia referre, vbi de literis ac studio cogitare, & cum in alijs te rebus, tum in Philosophia cuius te scientem ac peritissimū audeo dicere & in sacrarū literarum meditatione ardentissima exercere posses. Longior essem in tuis persequendis laudibus, nisi me ex constituto spatio tēporis angustia in tam exiguum dicēdi curriculum coegisset, & apud alios agerem, non apud hos sapientissimos patres

54
tres qui primos tibi in liberalium artium
studijs honores constituerunt, in quorum
nunc etiam oculis atque auribus tui maxi-
mi et indefessi labores positi conquiescunt.
Magna est hominum opinio de te, magna
studiorum commendatio, multa sibi, eaq; præ-
clara, de tua sapientia boni omnes quotidie
pollicentur, nec dubites quin à te quoque
nostra sanctissima Academia fructus vber-
rimae laudis expectet, qui et sibi gloria,
et tibi immortalitatem atq; nomen sempiter-
num sint allaturi. Quare nè illam parum
memorem tuorum laborum in optimis iu-
uandis et prouehendis studijs falso esse ar-
bitreris: accipe honores amplissimos qui ti-
bi si modo æquissimis illius postulatis fue-
ris obsequutus: vna ista literarum significa-
tione afferuntur, eas mihi eius nomine sa-
pientissimus dominus meus Cancellarius
ad te dedit.

Pro

Pro Magistro

Fontidonio Præceptore meo.

Ed quo te iam Fontidoni
vir omni doctrinae & lau-
de cumulatisimè piaculo
taceamus? quæue digna
cōmendatione tuū istud
in rebus omnibus ad excogitādum acutis-
simum, ad explicandum ornandumq; abū-
dantissimum, & ad memoriam firmissi-
mum atq; diuturnum ingenium in tanto
virorum doctissimorum conspectu celebra-
bimus? Qui nobis tantus ac tam insignis
orationis ornatus, quod tam accuratum
& exquisitum dicendi genus, quæ deniq;
tanta vbertas & copia satis erit, vt te ho-
die tot virtutibus, honoribus, liberalissimis
que studijs florentem qua debemus laude,
pro

51
pro votis & infinita omnium expectatione
prosequamur? Utinam mihi hodierno die
pars aliqua contigisset eorum, quae larga
tibi (quod aiunt) manu natura contulit or-
namenta, aut mea nunc tantum voce ad
punctum temporis, quod tua faciunt quo-
tidie musae loquerentur, ut & tu gravissi-
mam illam atq; amplissimam laudationem
quam cum merito doctorum consessus iste
desiderat, tum tuae maxime virtutes expo-
scunt & quodammodo flagitant, accepis-
ses: nec parcus ego ratione vlla qui inte om-
ni honore & gloria cumulando nimius
& tanquam prodigus esse vellem, cuiquam
minus prudenti videri possem. Sed quando
iam nescio quo nostro fato misero funesto-
que accidit, ut quas tibi opes omnes fortu-
na detulit, mihi vni quem illarum es in praesentia
praesentem habiturus prorsus dene-
garet: non frangar omnino, aut debilitabor
animo,

animo, sed quàm diligentissime contendã si
modo id consequi poterò: ut tametsi minus
tibi hodie propter imbecillitatẽ persoluisse
rationẽ officij mei, nec te satis cõmode pro
dignitate laudasse visus fuero: at certè co-
natũ atq; animũ habuisse oēs intelligãt, et
ad id præstandũ totũ id quantulũcumq;
possumus in dicẽdo cõtulisse arbitrentur.
Ordiamur igitur atq; te à puero si placet
inspiciam, quanq̃ à nobis de hoc breuiter
modicèq; dicetur. attẽdite igitur oēs nec tã
mibi tenuissimo infantissimoq; oratori, q̃
huic præclaro atq; optimo viro, quẽ vestri
sæpenumero ad sidera plausus euexerunt,
silentium quod exhibuistis hætenus diligẽ-
ter præstate. Ut ergo primam tuam illam
ætatem omittamus, in qua tamẽ fieri nõ
potuit quin magnam tuæ huius fœlicitatis
significationẽ dederis, cũ primũ è ludo, atq;
infantiæ disciplina, in grãmaticorũ rheto-
rũque

rūq; gymnasia profectus es: tā inflāmato
studio ad bonarū literarū cupiditatē exar
sisti, tantā inde tibi breui admodū interie
cto spatio famæ atq; nominis celebritatē cō
parasti: vt iā nō in tuis tantū equalibus q̄
tuā illam fortunā se facilius laudare posse,
q̄ emulari videbāt, tui maximi & fœlicif
simi progressus, sed in ipsis etiā q̄bus vteba
re præceptoribus clamores et admiratiōes
efficerēt. Iā hic ingentem apud oēs honoris
& gloriæ expectatiōē sustinebas, iā tan
quā in herbis non fallacibus tuæ sapientiæ
fructus apparebāt, iā tāta erat admiratio
copiose sapiēterq; dicētis, vt nō ad te aliter
ex vniuersa Academia, quā ad illū ex tota
Græcia Demosthenē audiēdū fierēt cōcur
sus. Deū immortalē quoties, quoties inquā
hoc celebre Theatrū atq; subsellia, quoties
isti muti parietes tuorū studiorum testes at
que iudices studiosis omnibus plaudētibz
quo-

quodammodo etiã dicenti tibi tacite plau-
serunt? Quoties ad tuam suauissimam vo-
cem eadem quæ à te ipso dicẽte accipiebãt
imitantes, tanquam certissimis assensio-
nibus eloquentiæ tuæ personarunt? Quo-
ties postremo lati atq; alacres inter se qua-
si sensum haberent, tuam tibi de cælo con-
cessam fortunam & Xenophonteam in di-
cendo suauitatem gratulari gestierunt?
Sed ab his iam in quibus vel quod tacito
inte quodam ardore animi astuare videor,
vel quod in eadem ego in qua tu tantum
iam est laudis adeptus disciplina incipio
versari, cæcum me multi & precipitẽ fer-
ri suspicabuntur: ad alia tua studia que
omnium consensione plus habent admira-
tionis totum nostrum sermonem aufera-
mus. Hic iam mihi Sapient. P. multa con-
sulto prætermittenda sunt, sæpe enim gra-
uius videmus eos aures vestras offendere,
qui

qui vos docere & illarum rerum quas vos
ipsi memoria vestra retinetis admonere cō-
tendunt, quàm eos qui taciturnitati pror-
sus quæ ignorare vos minimè expediebat
silentioque committunt. Proinde firmissi-
mum testimonium duntaxat, ex infinitis
quæ præclarissimi viri huius eximias ma-
ximasque virtutes antecesserunt, quas nō
iam ancipites, aut in opinione dubia, sed
in vestris oculis atque auribus omnium pos-
sitas esse videris: si me vestra quod fecit ha-
cenus attentio dicentem prosecuta fuerit,
breuiter explicabo. Postquam igitur hic
vir sapientissimus & alta quadam mente
præditus excessit ex his (vt principio dixi-
mus studiis quæ illi tanquam seges & ma-
teria futurae laudis esse cæperunt: cum iam
gravior quædam cura suos quasi animos
excitaret, maiores & ad philosophiam per-
discendam efficeret: in eam se disciplinam

H

continuo

continuo tradidit, non illis contentus omnibus (ne tanquam ad saxum adheresceret) in quibus libenter ubi se infinitis laboribus exercuerunt multorum saepenumero ingenia coquiescunt. Hæc ergo dum avide consecratur studia, quæ se in illo optimorum adolescentium flore atque robore huius clarissimum ingenium summæ gloriæ commendauerit: longum est in præsentia dicere et minimè necessarium, nec enim vestra S. P. in tam illustri ac peruagata fama peregrinantur aures. Nam cum publicè de more vestro in media luce Academia iniunctum à suo præceptore munus de Philosophia respondendi sustineret (conclusiones vulgus appellat) talè se die illo, quo dubito an hoc excepto feliciorè unquam ullum ad suam ipse gloriam viderit in confutandis ac refellendis argumentationibus exhibuit: ut post crebras et infinitas ad statim acclamationsque illius
diei

diei celebritatē cōsecuta sunt: continere se
inter alios clarissimus doctor Ortega qui
huic florētissima Academia eo tēpore præ
sidebat minimè potuerit, quin huius obstu
pefactus ingenio, tanq̃ divino incitatus es
set furore, multis ex vobis ex vobis inquā
P. audiētibus qui in eādē quoq; sententiā
dixistis, altam vocē mediā in coronā tur
bamque miserit: qua fore aliquando, &
quancitissime fore prædicebat, vt si quod
maximè faciebat probus adolescens in
virtute pergeret, nec sua illa casu aut a
liqua aduersa fortuna contentiones in me
dio cursu frangerentur: & laudis & v
tilitatis quàm plurimum Complutensi
Gymnasio esset allaturus. Quæ omnia
quàm adhuc vera & certissima sint: thea
tra ista clamant, Scholæ vociferantur, &
cum publicè sæpenumero suscepta cum
suis equalibus concertationes, quæ vobis

H 2

omni-

omnibus quantum ingenium quantum li-
tera & sua studia possint frequenter osten-
tarunt: tū supra fidem & propè ad stuporē
habita in sanctissima Theologia disputa-
tiones satis superque ostendunt: in quibus
dici non potest, quā semper ad responden-
dum paratus & expeditus fuerit, quā in-
structus & animatus ad cōfligēdū cū ad-
uersario semper extiterit, quanto acumine
quanta dexteritate quæ in se validissime
conijciebant argumenta refutauerit, quan-
to demum iudicio res nimium difficiles &
obscuras vestra omnium in credibili admi-
ratione patefecerit. Quod etiam vos Sap.
P. experti estis sæpenumero: quostu omnes
vir præstantissime tuarum actionum testes
atque arbitros habuisti, quorum tacita in
præsencia cogitationes & mihi dicenti &
audienti tibi summo studio fauent, neque
est quod ambo expectemus autoritatē elo-
quen

79
quentium quorū intimam voluntatē per-
spicimus, qui dū me dicente quiescunt pro-
bant, dum patiuntur, decernunt, dum ta-
cent clamant, nec illi solū sed hi etiam opti-
mi atque honestissimi viri his quaecunque
de te dicta sunt maximè assentiuntur. De-
clarat hoc cum tacita omnium quotquot
adsunt voluntas qui me tandiu fortasse di-
cere iniquo animo ferrent nisi tui omnes
amore quoddam incredibili obstricti tene-
rentur, tum totius huius amplissimi crdi-
nis occulta sententiæ, quæ loquentes quod-
dammodo tanquam signum iam tibi ad-
optime de tuis laboribus sperandum sustu-
lerunt. Vestra postremo gravitas patres au-
toritasque declarat, quorum interest pro-
videre, quanta huius laboribus multiplici-
que doctrina gloria debeatur, nec solum
quantum iam quisque possit, sed quantū
etiam in posterum præstare possit vobiscū

tacite cogitare. Quod erat autem à vobis
maximè petendum idcirco non peto nè de
vestra sapientia, & humanitate dubitare
videar: erat autem petendum vt quan-
tum hæctenus dignitatis & laudis huius
anteacta studia & indefessi labores inue-
nerunt: tantum hoc tempore apud vos ho-
noris & gloria perfectissima iam & ab-
solutissima sua virtus inueniat: nec si in
adolescencia, & iuuentute amplissimis
eum præmijs honorifice cumulastis: firma
tam ætate alium apud vos inuenisse lo-
cum, tanto præsertim ingenio, tanta sapien-
tia & eruditione turpissime videatur.
Quare fouete eum vestris studijs siqui-
dem aut nullus ex nostris, aut idem iste
contra sapientes illos, quos tanquam cæ-
lestes delusa suspiciebat antiquitas nomi-
nabitur. Nam nec vlla tanta, ac tam
illustris est Oratoris laus, nec literarum

Græ-

60
Græcarum tam eximia commendatio, nec
tam exacta & singularis vtriusque Phi-
losophia cognitio, nec tam sedula divi-
nae sapientiae quæ suavissimus pastus est
animorum peruestigatio, nec illarum ar-
tium quæ Mathematicæ sunt, atque in
obscura naturæ quadam ratione multipli-
ciq; versantur tam diligens inquisitio,
nec cæterorum studiorum postremo quibus
reliquæ scientiæ omnes atque ingenuæ
disciplinæ continentur tam insignis admi-
rabilisq; doctrina: cuius non eluceat
in hoc viro sapientissimo rara & prestan-
tissima illa perfectio quædam & abso-
lutio. Quod ne dubitare possimus, cer-
tissimum est argumentum quòd eximio
atq; omni genere laudis cumulatisimo vi-
ro Cypriano nõ sacræ Theologiæ solũ verũ
etiam animi totiusq; virtutis grauisimo
doctori & magistro in Academia nostra

successit, ut eius loco sanctarum scriptura-
rum occulta & penitus abdita mysteria
publice interpretetur, dum illius vocē quæ
tam suavi antea voluptate, & quasi can-
tu dulcissimo complebat aures, perturba-
tio valetudinis diuturna cum magno stu-
diosorum incommodo, tum insanabili mi-
sarū accepta plaga tenet interclusam. Ex
quo aperte relinquitur, quāta sit de huius
viri studijs & sapientia incredibili existi-
matio, cum eum dignum hominum sapien-
tissimorum sententiæ declararunt, qui sua
& totius scholæ maxima laude tanti ho-
noris atque oneris nomen posset sustinere.
Plura nē dicam tuus me pudor vir sapien-
tissimè qui mauult tuarum laudum testi-
monia in hominum mentibus quàm in ore
linguisque versari: & horum doctissimo-
rum virorum significationes impediunt,
qui te iam ornare potius suis amplissimis,
&

Et honorificentissimis insignibus gloria,
quàm ita laudes tuas immensas celebrari,
ac tam exiguis benedicendi regionibus cir-
cumscribi desiderant. Accipe iam syngra-
pham à per magnifico D. Cancellario quæ
aditum tibi ad summam Theologia digni-
tatem si modo crastino die comparueris
pollicetur.

Pro Magistro Gar- ciperez.

I T V A maxi-
ma virtus Garcipe-
rez doctissime, multa-
rum maximarumque
rerum scientia admi-
rabilis, multis diutur-
nisque laboribus comparata iaceret in te-
nebris, nec suma illam cum gloria quoti-
dianis

dianishominū sermonib⁹ collaudari cogno-
scerē, esset mihi verendū acriter, ne cū pa-
rū oratione possim, & me iam vox atq; la-
tera ipsa deficiant, qui dū aliorū æstima-
mus ingenia, laudes atq; virtutes expendi-
mus bonā diei partē consumpsimus, aut ti-
bi omnino de essem quod graue quiddā per
se: aut nō satis officio nostro quod esset etiā
turpissimum, satisfacerem. Verum tamen
cum intelligam tuam laudem non solum
volitare alacrem & vagari ante oculos
omnium: sed infixam, & collocatam assi-
duē in hominum mentibus inherere, nec
vllum tam ignarū indoctumq; rerū inue-
niri, cuius non animum tuæ virtutis splen-
dor, atque diuinitas occuparit: planē vi-
deo complanata mihi, & expedita esse om-
nia, nihil vt me deinde, si te parum cumu-
late laudauero inertia possit coarguere,
nec si conticuero prorsus impudentia. Di-

cam

cam ergo atq; breuissime dicam, ne longin-
quitas hodie nostra facietatē inferat, aut
abuti iam horum lectissimorum virorum
attentione videamur, quod nā de tua glo-
ria extet publicè testimonium, quæ de tuis
laboribus existimatio, de tua vita & in-
tegritate, quid vulgi plausu & bono-
rum omnium consensione celebretur. Pri-
mum igitur ingenio tuo quod habes pro-
culdubio magnum & ad res maximè oc-
cultas perficiendas accommodatum, tan-
tum de te nomen hoc præsertim de curso
literarum studio concitasti, eam studio-
sis omnibus (vt tuos interim ommittam
discipulos, qui te assiduis commendatio-
nibus prosequuti ad cælos vsque extulerūt)
opinionem attulisti: nihil vt esse credant
tam in se multiplex & tortuosum, nihil
tam obstructum difficultatibus, impedi-
tum salebris, obscuritate & caligine tam

ab

ab hominis intelligentia remotum: quod
nō tu valeas ingenij celeritate assequi, acu-
mine perspicere, facilitate & altitudine
mentis illustratum & patefactum relin-
quere. Iam verò diligentia & industria
ecquem putas magis impigrū, ad labores,
paratum ad vigilias, callidum ac peritum
ad scientiam, prudentem ad omnia consi-
lia, magis que fœlicem ad ea quæ sibi quis-
que in literis proposuerit assequenda, quã
te vnum præstantissimorum hominum iu-
ditio existimari? Quid integra tua vita et
probatissimi mores? Quotus enim quisque
vnquam inuenietur, qui aut acriore stu-
dio quãtu in bonis literis euigilauerit, aut
qui sese animosius laboribus & periculis
obiecerit, qui minus cum populo contraxe-
rit, qui se diligentius à vitijs libitudinisq;
seiunxerit, qui que ardentius & incitatius
ad virtutis inuestigationem contenderit,
&

Et qui animo, spe, voluntate, ac denique
 studijs flagrantioribus ad optima perse-
 quenda studia semper incubuerit. Ma-
 gnum profecto magnum singularique præ-
 conio et comendatione dignissimum, sic
 tuas omnes vite actiones instituisse, sic te
 in optima exquirenda virtute collocasse,
 et intermedias adolescentia et iuuentu-
 tis illecebras continenter moderateque vi-
 xisse. Possem iam hic multa alia etq; præ-
 clara, quæ in animis hominis defixa sunt
 ingenij tui monumenta proferre, quæ ta-
 men omnia silentio præteribo, quoniã nec
 sunt huius temporis, et longè aliam ora-
 tionem maiori artificio quodam et expo-
 sitione distinctam requirebant. Quare sit
 hoc extremum si non tuæ laudis, at nostræ
 orationis clarissimum elogium multum te
 operæ in vno evoluendo D. Thoma certissi-
 mo fidei nostræ propugnaculo, quæ tu totum

ex

ex hominum sermone tibi assummis, &
quodammodo vendicas posuisse: à quo
veræ germanæq; doctrinæ non adūbra-
tam sed solidam veramque sapientiam ex
hausisti, quod utinam fecissent omnes, nec
dum aliorum autorum inani contentio-
ne distracti riuulos consectantur: fontes
ipsos & propria rerum capita preterirent.
Quapropter noli falso arbitrari frustra
susceptos tuos esse labores, aut spes falla-
ces, inanesque tuas cogitationes extitisse:
nam præterquam quod singularem iam es
gloriam adeptus, ut qui iam alios in me-
dia luce Academia docte ac sapienter in-
stituas cum tu sapiens atque doctus eua-
feris, quod amplissimum est per se præ-
mium atque maximè gloriosum: en ad-
sunt quæ tibi lætissimum, & infinita lau-
dis plenissimum nuntium afferunt præ-
stantissimi domini mei Cancellarij literæ,
eas

64
eas accipe, nec eorum quæ tibi totius A-
cademia voce mandantur sis oblitus aut
immemor.

Pro Magistro

Villalpando.

VNC meus demum
animus ardet, nunc meū
cor cumulatur ira, et
iampridem intra præcor-
dia conceptus compres-

susque dolor, acerbitate quadam et indi-
gnatione pulsus erumpit, dum me nul-
lis coërceri vinculis, nullo nec metu nec pu-
dore quo frangi solent sæpenumero qui ra-
tione nulla vincerentur sentit reuocari,
quin de tuis optimè **VILLAL-
P ANDE** laudibus quas in omniū ore

positas

possitas esse, ac sese longè latequè ad seiun-
ctissimas quasque nationes diffundere ani-
maduertimus: nonnulla ego in hoc sapien-
tissimorum hominũ literatissimo consessu,
apud hæc lumina & ornamenta totius or-
bis summam, breuiterque percurram.

Ardeo quidem incredibili quodam exi-
mia tuæ virtutis, & eruditionis amore, cu-
pio iam diu tibi debitum officium meum
pro tuis meritis & mutua nostra volun-
tate persolvere. In quo tamen optarem vti
que vir seculorum memoria dignissime, vt
plus in me virium ac roboris esset, quò &
mihi digna Oratore, & tibi non indigna
homine sapientissimo, multarumque rerũ
peritissimo contigisset Oratio, quæ te ho-
die his presentibus & audientibus omni-
bus propè ad immortalitatem cõmendaf-
set. Atque inde fit, vt quanquam imbe-
cillitatem, & nostram (vt ita dicam) ino-
piam

piã indicẽdo qui tã parũ laboris & operæ
in hãc exercitationẽ cõtulimus omnino vi
deamus: tamen tuam gloriam ante pona-
mus nostrã si qua est, vt nec accerrimas ho-
minum reprehensiones vereamur, nec dum
honori studemus velificari tuo: ablu nos
fluctibus, tempestatibusque iactari formi-
demus. Dabis igitur hanc veniam amori
nostro, si te hodie non perinde vt es de vir-
tute ac literis benemeritus excellenti ali-
qua Oratione ex ornauero, si tuam gloriã
quæ cum sit magis immortalitatis, quàm
etatis immortalis ei gloria debetur nõ qui-
bus digna est commendationibus extule-
ro, si quas denique inte omnes suspiciunt,
& admirantur virtutes non proprio pen-
nicillo, & suis quod vulgo dicitur colori-
bus expressero. Quòd si te plenius opinio-
ne nostrã commendauro, si aliquãtulum
in tua laude processero, nec omni ex parte
aridus aut ieiunus fuero: beneuolentię pror

Ius quam mihi tecum admiratio solum
tuae virtutis, & sapientiae incredibilis con-
ciliauit referri debet: sin autem (quod ma-
ximè vereor) splendor atque apparatus ora-
tionis omnino desiderabitur: id totum est
tuarum laudū magnitudini, & infantiae
nostrae in benedicendo tribuendū. Nam
quae potest tuis meritis oratio par inueni-
ri? Quod tantum fuit vnquam in vlllo flu-
men ingenij, quae tanta Orationis vber-
tas, quae non ad tuarum laudum magnitu-
dinem exaruerit, quaeque in tanta tua-
rum rerum immensitate non sit exhausta?
Etenim facultate dicendi sic exultat O-
ratio tua, vt quanquam in varia semper
distractus fueris studia & in singulis ma-
ximè elaboraueris: in hoc tamen, cum
tua laus tam clara sit & insignis, tuam
totam operam & industriam collocasse non
immerito videaris. Deinde quantus
extite

extiteris in Philosophia, quæ tua fuerint
 lucubrationes, quæ vigiliæ, ad quantam
 te nominis celebritatem ingenium erexe-
 rit, labor extulerit, virtus excitauerit, quæ
 horum omnium præstantissimorum viro-
 rum ignorare arbitraris? Loquuntur pla-
 nè, atque sua id voce testantur clarissima
 quæ in vulgus exeunt quotidie tuo nomi-
 ne scripta, quorum dici non potest quan-
 tus est in sermone candor & puritas, quan-
 tum acumen in dictione principis Philoso-
 phorum explicanda, quantum in dispo-
 nendo iudicium, perspicuitas in loquen-
 do & facilitas, quanta denique in re ari-
 da, & facundia minimè capaci fuisse la-
 teque dicendi facultas? Intelligent iam
 omnes qui hactenus in summo quodâ erro-
 re versati sunt, non ea cõditione, atq; mise-
 ro funestoq; fato philosophiam esse, vt om-
 nem prorsus sermonis elegantiã asperneretur

I 2 ac

ac respuat, incultam, atque horridam ora-
tionem admittat. Discant ex te nihil tam
esse in hac scientia recõditum & abstrus-
sum, aut tam asperum atque durum ora-
tione, quod non planè ac dilucide, latinè
& incorrupte valeat explicari. O urbem
illam fœlicissimam in qua natus es, Segob-
biam dico P. est enim quasi deorum singu-
lari beneficio & munere Hispania data,
ad bonas literas vel constituendas vel exor-
nandas, dum tot ex ea viri prodeunt quo-
tidie qui cum sunt in omni scientiarum ge-
nere præcellentes: tum nescio qua illorum
ac gentis nostræ fartuna quasi diuinitus
dati, vt essent subsidio bonis literis, vt totã
barbariam quæ iam tanquam teterrima
sentina confluxerat in Hispaniam longè
à nobis, sedibusque nostris propellerent,
atque denique maculã quæ insederat iam
in Hispanorum nomine corrupte & in
qui

qui nate loquentium delere possent. Re-
 stat ut aliquid iam de diuina sapientia di-
 cam, quæ quò cæteris præstantior & excel-
 lentior est: eò tu erectior omni cogitatione
 & studio ad illius inuoluta mysteria in-
 telligenda exarsisti. Cuius tamen si medio-
 cri quadam cognitione contentus esse po-
 teras, qui in cæteris artibus omnibus ac di-
 sciplinis præstantissimus extitisses: nūquã
 tamen illum excelso animo tuo finem con-
 stituere potuisti, quin quemadmodum in
 cæteris summo quodam gloria desiderio
 fuerat incensus: non ibi etiam maiori cu-
 piditate, quadam immortalitatis flagra-
 ret. Atque ita quanquam in optimo quo
 que studio eorũ quæ digna statuisti in qui-
 bus elaborares, ita semper versatus es, ut
 in eis nemo sit te vno laudẽ affecutus maio-
 rem: in hoc tamen in quo princeps tua vir-
 tus magis enitescit, tam aperte omnes quid

tui diuinitas ingenij, dignitas integritas-
que iudicij, labor, assiduitas & industria
possit intellexerunt: vt iam te homines
non vt hominem inter se natum, sed vt nu-
men aliquod è cælo de lapsum admiren-
tur & obstupescant. Quod cum ex mul-
tis alijs deprehendi quotidie cognosci que
potuit: tum ex multiplici, & assiduo excel-
lentium hominum plausu, approbatione,
gratulationibus, assensionibus nec tacitis,
nec occultis, quibus te quotidie in sacris
contionibus, quoties ex communibus con-
stitutisque locis, non aliter quàm Peri-
cles ille Atheniensis in ecclesia fulguras,
dum per territos à timore deducis, depres-
sos & quasi demersos in terram animos
erigis rerum cælestium expectatione, &
in meliores cogitationes in ducis, dum ge-
stientes cupiditates hominum comprimis,
libidinum incendia restinguis, furentes im-

petus

08
petus & in humanā temeritatem coërces,
totamque demū christianam Remp. ad nu-
minis diuini contemplationē traducis pro-
sequuntur. Dicent hæc plenius futura sæ-
cula, quæ quatenus extabunt: ornare te,
suspicere, memoria colere, laudibus ef-
ferre non desinent, sed te semper intue-
buntur, te semper ostentabunt, nec tui
aut eorum quæ in vita dixeris, aut fe-
ceris vlla vnquam iniuria temporis obli-
uiscuntur. Vellem dii immortales fecis-
sent, vt hoc tempore longè mihi alia æta-
tis & grauitatis persona esset imposita,
aut infantia mea non abhorreret ab hac li-
centia & libertate loquendi, quā vobis P.
authoritas & sapientia vestra concedit: vt
qua opus erat sæueritate Poëtarum more
exclamare possem, Proch deūm atque ho-
minū fidē, quæ ista (malum) tā misera est
Hispannorum conditio, quæ tanta morū

peruersitas, cunctarumque rerum atrocitas in audita, siquidem soli præter cæteras nationes in eum furorem, & insaniam inciderunt, vt iam penè liberum non sit quemquam sua studia & cogitationes mandare literis, scripta, & monumenta sua in lucem proferre, bene mereri de literis, posteritati seruire, præseti sæculo prodesse, quin domesticos habeat hostes qui obuiam eant bonis conatibus, qui optima consilia retardent, qui que illum prodicione sua & perfidia exterarum gentium insidijs obijciant, & ad omnem inuidiam & contumeliam opponant. Non est necesse quemquam nominare Sapiens. P. satis vos ipsi cognitum & perspectum habetis in quem finem hæc spectet Oratio mea, cum non desint exteri homines qui temere & sine mente irruant in vestram Academiam, & viri huius scripta quæ vos omnes

nes

59
nes frequentissimo Senatu, vna voce &
consensu non solum approbastis, sed illa
summo etiam honore prosecuti digna esse
quæ publicè legi possent in Academia ve-
stra statuistis: importuni homines nõ alio
consilio quàm quòd pura, & emendata,
quòd latina, quòd non insulsa, quòd non
illis verborum portentis horrida, & bar-
bariæ sordibus inquinata sunt: otiosa qui-
dem illa, ac nullius propè cõmodi & emo-
lumentum esse clamitant, ex hominum me-
moria delenda censent, cum interim tamẽ
ipsi quasi Circaum poculum exhausse-
rint, in ignorantia sua pœnitus inhere-
scant, à qua diuelli etiam si possint moleste
quidem patiuntur. O misera vita ratio,
O mores corrupti nostri temporis, siqui-
dem eò iam sunt peruersa quorundam ho-
minum studia prolapsa, vt cum nefas ha-
beant vel maximum Philosophiam latinis
illu-

illustrari literis: tum etiam non illoto ser-
mone uti, satis iustam esse causam existi-
ment, ut omnia scripta quamvis illa fue-
rint erudita respiciantur & aspernentur, præcla-
rosque insectentur autores tanquam in do-
ctos, atque otio & literis intemperanter
abutentes. Sed iam cohibeamus impetum
orationis nostræ, & finis iam sit, si vllus
tamē tam iustis querimonijs & honestis-
simo dolori esse potest: teque potius horte-
mur vir sapientis. quanquam consilio non
eges, qui hoc animi robore septus es, ne tot
vexatus iniurijs, iactatus contumelijs ani-
mum tuum abiicias atque prosternas. Ca-
lumnientur enim illi (si qui sunt) obtre-
tent, rodant te in circulis, dum tu deinde
quo cepisti animo in id studium scribendi
quod es ingressus diligenter incumbas, at-
que virtuti ut facis & immortalitati ser-
uias. Est enim magna vis veritatis, que (ut
inquit

70
inquit eximius orator) contra hominum
ingenia, calliditatem, solertiam, contraq;
fictas omnium insidias facile se per se ipsam
defendet. Praesertim cum hos omnes habeas
grauissimos P. qui ut haecenus tuae digni-
tatis authores & fautores fuerunt ita etiam
in posterum quamcunque tibi fraus inimi-
corum inferet iniuriam & contumeliam
propulsabunt. Quod ne dubites, accipe
has literas quibus te sapientissimus domi-
nus meus Cancellarius eorum nomine ad
Lauream Doctoratus in sacra Theologia
accipiendam, iubet accedere. Tu interim
vide quid respondeas. Vosque omnes
quotquot adestis: plaudite, meos-
que labores per exiguos bo-
ni aequique consulite.

Ego enim iam.

Dixi.

*

Copiam facimus cui-
cunque typographorum Complut.
Academ. cudendi has elegantissi-
mas Orationes facundissimi iuue-
nis Alfonsi Fernandez Collegæ Tri-
linguis, quæ cum arte & eloquen-
tia pollent, tum nihil habent, quod
Orthodoxæ fidei possit aduersari.
Dat: in Academia Complut. Calen.
Ianuarij.

Doctor Balboa
Vicarius Compluten.

36
105

36

105